

**EVALUATIE ARMOEDEBELEID 2018
GEMEENTE DINKELLAND**

Evaluatie armoedebeleid 2018 gemeente Dinkelland

Onderzoek naar de omvang en samenstelling van de doelgroepen voor het gemeentelijke armoedebeleid en het gebruik van inkomensondersteunende regelingen in de gemeente Dinkelland.

Colofon

Opdrachtgever

Gemeente Dinkelland

Datum

November 2019

Auteurs

Anne-Wil Hak
Michelle Ellens

Databewerking

Johan Knol

Geografische kaarten

Pieter-Jan Karsijns

Grafische ondersteuning

Senne Trip

KWIZ

Stavangerweg 23 - 5
9723 JC Groningen
050 - 5252473
contact@kwiz.nl

Uitgave

Deze publicatie is een uitgave van KWIZ. Het overnemen van cijfers en/ of teksten is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld. Niets uit deze publicatie mag worden veelevoudigd en/ of openbaar gemaakt worden in welke vorm dan ook zonder voorafgaande toestemming van KWIZ.

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	1
Inleiding	2
Grafische samenvatting.....	4
Samenvatting.....	6
1. Minima in beeld	10
2. Minimakinderen tot 18 jaar in beeld	14
3. Minimaregelingen	18
4. Wmo en schuldhulpverlening	25
5. Bevindingen Armoedemonitor	27
6. Enquête: Kenmerken respondenten	31
7. Enquête: Regelingen	32
8. Enquête: Kinderen.....	35
9. Enquête: Medische kosten	38
10. Enquête: Financiële situatie	40
11. Enquête: Tips	42
12. Panelgesprek	43
13. Bevindingen enquête en panelgesprek.....	46
Bijlage 1. Methodiek Armoedemonitor	47
Bijlage 2. Bevolkingskarakteristieken	49
Bijlage 3. Kenmerken kinderen	50
Bijlage 4. Kenmerken minima tot 100% Wsm	51
Bijlage 5. Kenmerken per doelgroep	52
Bijlage 6. Afkortingen	55
Bijlage 7. Vragenlijst.....	56

Inleiding

In 2015 heeft KWIZ onderzoek gedaan naar de omvang en samenstelling van de doelgroep en het bereik van de minimaregelingen. In 2019 heeft de gemeente Dinkelland de wens uitgesproken om het armoedebeleid te evalueren.

Opzet Armoedemonitor

De Armoedemonitor beschrijft de doelgroep voor het lokale armoedebeleid aan de hand van een aantal kenmerken. Daarnaast brengt de monitor het gebruik en bereik van de verschillende minimaregelingen in beeld. De gegevens over de omvang en samenstelling van de doelgroep geven de situatie per 31 december 2018 weer (peildatum minimapopulatie), op basis van het inkomen op het Wettelijk sociaal minimum (Wsm). Het gebruik van de regelingen is gemeten over het jaar 2018. De cijfers worden (waar mogelijk) vergeleken met die van de Armoedemonitor 2015.

Onderzoeksmethode Armoedemonitor

De gemeente heeft geen rechtstreekse toegang tot inkomensgegevens van haar inwoners. Door gebruik van diverse informatiebronnen van gemeentelijke regelingen voor minimahuishoudens, maken we een inschatting van het aantal minimahuishoudens op 31 december 2018. Daarvoor zijn registraties van de volgende voorzieningen gebruikt: de Participatiewet, aanvullende inkomensvoorziening ouderen (AIO), minimaregelingen, collectieve zorgverzekering en kwijtschelding gemeentelijke belastingen. Tevens zijn voor dit onderzoek de registraties van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), schulddienstverlening en wettelijke schuldsanering (WSNP) meegenomen. Met behulp van de Basisregistratie Personen (BRP) zijn de gebruikersgegevens vervolgens op huishoudniveau gegroepeerd. Op deze manier ontstaat een samenhangend beeld van de omvang en samenstelling van de minimapopulatie, de mate van gebruik van voorzieningen en de overlap in het gebruik van voorzieningen op andere beleidsterreinen.

Omdat wij niet over inkomensgegevens van alle inwoners beschikken, is er een groep die, doordat ze geen gebruik maakt van de minimaregelingen, niet in de registratiebestanden voorkomt. Dit betekent dat het feitelijk aantal minima iets hoger ligt dan in deze Armoedemonitor wordt gerapporteerd. Wanneer we het in deze monitor hebben over minimahuishoudens zijn dit de huishoudens die we in beeld hebben gekregen via de bovenstaande onderzoeksmethode; daarmee hebben we ongeveer 90 procent van de minimahuishoudens in de gemeente in beeld. De huishoudens die in beeld zijn op basis van bovenstaande methodiek beschouwen we als doelgroep voor het minimabeleid. De overige circa 10 procent maakt geen gebruik van het minimabeleid en ook niet van andere ondersteuning vanuit de Participatiewet waardoor ze niet als minima bekend zijn bij de gemeente. Het is op basis van de onderzoeksmethodiek ook niet mogelijk om deze groep in beeld te krijgen. Het is mogelijk dat een deel van die groep ook geen gebruik wil maken van gemeentelijke ondersteuning.

De kenmerken van het huishouden zijn gebaseerd op de kenmerken van de oudste persoon in het huishouden.

Methodiek enquête

De doelgroep van het onderzoek bestaat uit inwoners van de gemeente Dinkelland die in 2018 een voorziening hadden vanuit de Participatiewet, een bijstandsuitkering en/ of gebruik hebben gemaakt van de bijzondere bijstand, kwijtschelding gemeentelijke belastingen, participatieregeling, individuele inkomenstoelage en collectieve zorgverzekering. Dat zijn in totaal 761¹ huishoudens. De vragenlijsten zijn verstuurd in juni 2019 en inwoners hadden de

---

¹ Er zijn 761 huishoudens aangeschreven voor de vragenlijst. Dit wijkt af van het aantal minimahuishoudens (verschil is 46 huishoudens) die tot de doelgroep behoren in de Armoedemonitor. Dit heeft te maken met de peildatum waarop de bestanden zijn samengesteld en daarnaast kunnen een aantal huishoudens niet worden gekoppeld, waardoor ze bij de Armoedemonitor uit beeld vallen.

mogelijkheid om deze online of op papier in te vullen. Na drie weken is een herinneringsbrief gestuurd met het verzoek de vragenlijst alsnog in te vullen indien men dat nog niet had gedaan.

In de vragenlijst komen verschillende thema's aan bod, zoals de minimaregelingen, medische kosten, financiële situatie en algemene vragen. Aan het einde van de vragenlijst konden respondenten tips aan de gemeente geven over het minimaleleid.

Respons vragenlijst

283 respondenten hebben de vragenlijst ingevuld. Dat is 37 procent van de doelgroep van 761 huishoudens. Dit is ruimschoots voldoende om betrouwbare uitspraken over de gehele doelgroep te kunnen doen. Gemiddeld is de respons bij klanttevredenheidsonderzoeken onder deze doelgroep 25 procent bij andere onderzoeken die zijn uitgevoerd door KWIZ.

Leeswijzer

Na de samenvatting waarin de belangrijkste kenmerken van de minimapopulatie visueel worden weergegeven, worden de belangrijkste ontwikkelingen beschreven in de samenvattende analyse. In de daaropvolgende hoofdstukken wordt de minimapopulatie in kaart gebracht, evenals de overlap met de Wmo, schulddienstverlening en Jeugdwet. In hoofdstuk 5 worden de bevindingen uit de Armoedemonitor beschreven en worden de onderzoeksvragen beantwoord die betrekking hebben op de doelgroep, de regelingen en voorzieningen. In hoofdstuk 6 tot en met 11 staan de uitkomsten van de enquête beschreven en in hoofdstuk 12 worden de uitkomsten van het panelgesprek weergegeven. In hoofdstuk 13 worden de onderzoeksvragen beantwoord die betrekking hebben op de bekendheid en gebruik van regelingen en de meningen van de inwoners en professionals.

De bijlagen geven een aantal achterliggende cijfers weer. Alle landelijke cijfers zijn afkomstig van het CBS en vergelijking met andere gemeenten wordt gedaan op basis van ervaringscijfers van KWIZ. In bijlage 6 staat de vragenlijst onder de inwoners.

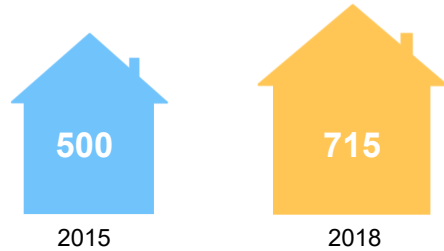
Omdat niet iedere vraag uit de enquête door elke respondent is ingevuld geven we bij veel vragen het aandeel per antwoordcategorie weer. Dit is het aantal respondenten dat het antwoord gaf, afgezet tegen alle respondenten die de vraag hebben ingevuld. Daarvoor laten we iedereen die de vraag niet van toepassing vond (en als antwoord 'gaat niet over mij' heeft ingevuld) ook buiten beschouwing. Dit komt de leesbaarheid en inhoudelijke analyse ten goede. Bij de titel van de grafiek of tabel geven we weer hoeveel respondenten de vraag hebben beantwoord (N=..). Daarbij tellen de respondenten die de vraag niet van toepassing vonden dus niet mee. Wanneer er meerdere stellingen of vragen in een grafiek worden weergegeven, dan wordt er gekeken naar het laagste aantal respondenten (Nmin=..).

MINIMA IN DINKELLAND

Aantal minimahuishoudens

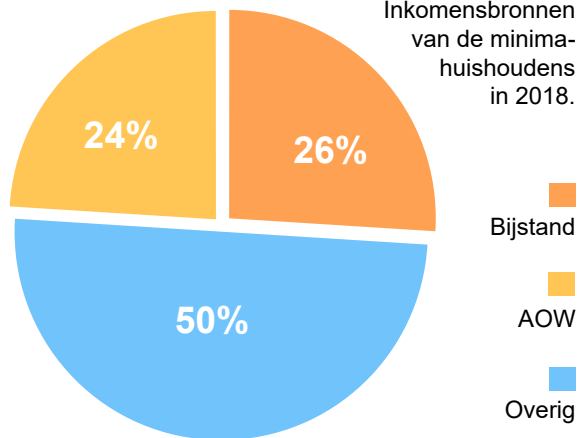
7%

van de huishoudens hebben een inkomen tot 120% van het Wettelijk sociaal minimum (Wsm), dit zijn **715** huishoudens.

Inkomensbron

Inkomensbronnen van de minima-huishoudens in 2018.

Bijstand

Aantal minimahuishoudens met een bijstandsuitkering in 2018.

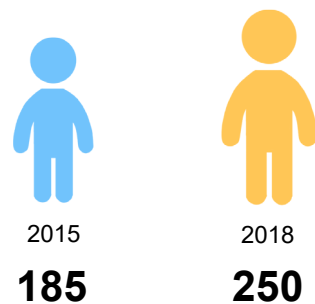

Minimakinderen

5%

van alle kinderen tot 18 jaar groeit op in een huishouden met een inkomen tot 120% Wsm, dit zijn **250** kinderen.

Langdurig minima

86% van alle minima heeft al 3 jaar of langer een minimuminkomen.

Woonplaatsen

10%

van alle huishoudens in **Denekamp** heeft een inkomen tot 120% Wsm. Ook in Lattrop-Breklenkamp is het aandeel minima hoger dan gemiddeld in de gemeente.

Eenoudergezinnen

22%

van de eenoudergezinnen (op huishoudniveau) heeft een inkomen tot 120% Wsm. Kinderen in een eenoudergezin groeien 9 keer zo vaak op in een minimahuishouden.

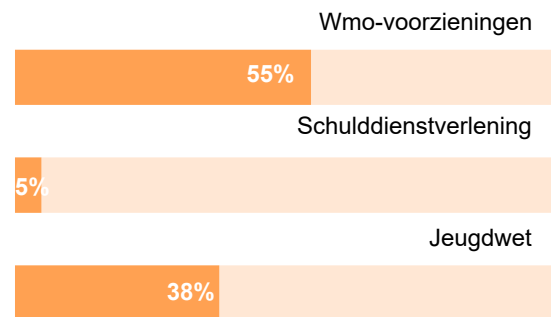
Niet-westerse achtergrond

48%

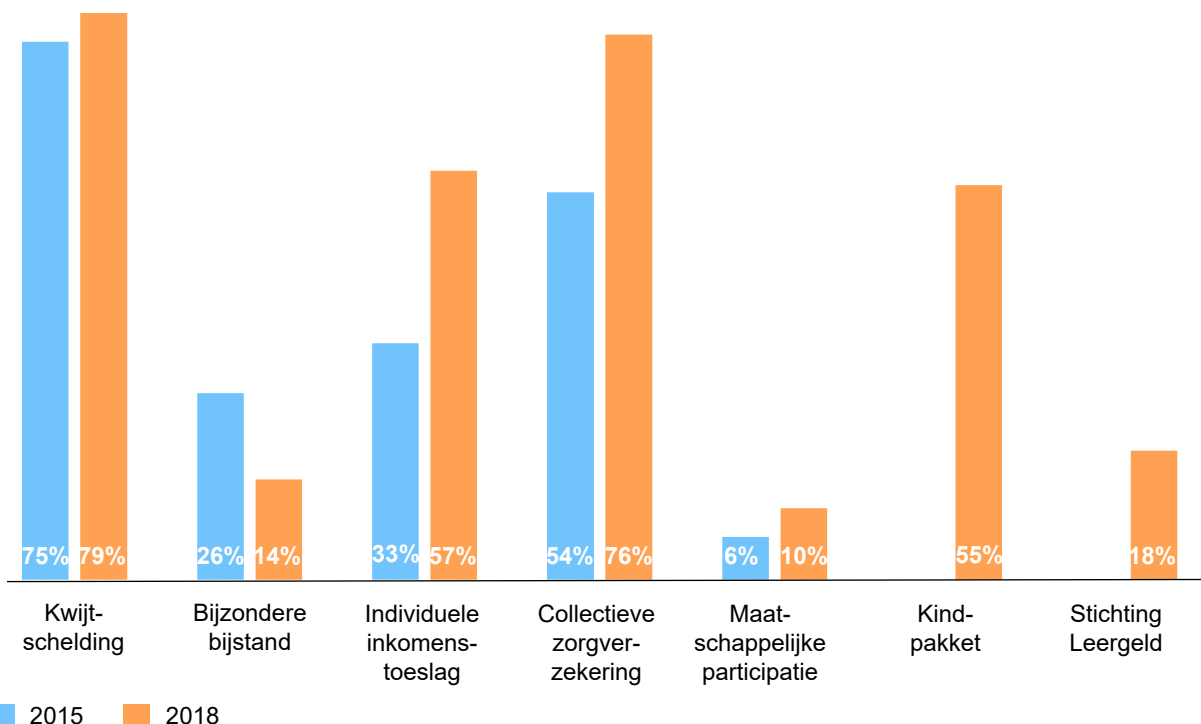
van alle huishoudens met een niet-westerse migratieachtergrond heeft een inkomen tot 120% Wsm.

Minimaproblematiek

Minimaregelingen

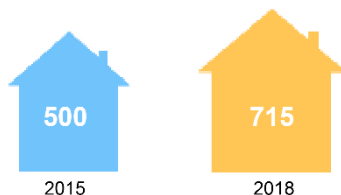
*De individuele studietoelage is in bovenstaand figuur niet meegenomen, omdat het gebruik te laag is.

Samenvatting

In deze samenvatting staat een aantal kenmerken van de minimapopulatie in 2018 (huishoudens met een inkomen tot 120 procent Wsm). We vergelijken deze doelgroep van het minimale beleid met de doelgroep in 2015. Tevens geven we de belangrijkste bevindingen weer van de enquête en het panelgesprek.

S1. Armoedemonitor

Ontwikkeling minimahuishoudens

In 2018 heeft de gemeente 715 huishoudens met een inkomen tot 120 procent Wsm in beeld. Dat is een forse stijging ten opzichte van 2015. Deze stijging heeft onder andere te maken met het feit dat het gebruik van de collectieve zorgverzekering is toegenomen, waardoor er meer huishoudens in beeld zijn. Deze 715 huishoudens vormen bijna 7 procent van alle huishoudens in de gemeente. Dat ligt iets hoger dan het aandeel minima in andere gemeenten met minder dan 50.000 inwoners (gemiddeld 5 à 6 procent).

Het aandeel minima met AOW is enorm gestegen (2015: 186 huishoudens; 2018: 356 huishoudens). Dit heeft te maken met het feit dat de gebruikers van de collectieve zorgverzekering voor een groot deel ouderen zijn. Het aantal huishoudens met een bijstandsuitkering is nagenoeg gelijk gebleven. In 2018 zijn er 183 huishoudens met een bijstandsuitkering.

Doelgroepen

Eenoudergezinnen hebben vaker een minimuminkomen dan andere huishoudtypen; 22 procent van alle eenoudergezinnen in de gemeente heeft een inkomen tot 120 procent Wsm (42 huishoudens). Daarnaast zijn huishoudens tot 45 jaar vaker minima dan huishoudens van 45 jaar of ouder. Naar herkomst zijn huishoudens met een niet-westerse migratieachtergrond oververtegenwoordigd onder minima; 48 procent van alle huishoudens met een dergelijke achtergrond heeft een inkomen tot 120 procent Wsm. Onder huishoudens met een Nederlandse achtergrond is dat 5 procent. Tenslotte hebben huishoudens in Denekamp vaker dan gemiddeld een minimuminkomen. Deze verhoudingen komen overeen met die in 2015.

Langdurige minima

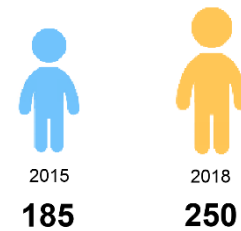
Het aandeel langdurige minima is ook enorm gestegen; in 2018 hadden 611 huishoudens (86 procent) al drie jaar of langer een inkomen tot 120 procent Wsm, in 2015 was dit 31 procent. Huishoudens met AOW, huishoudens zonder kinderen en huishoudens met een westerse migratieachtergrond hebben vaker dan gemiddeld langdurig een minimuminkomen. In 2018 zijn 37 huishoudens 'ingestroomd' in de minimapopulatie, zij vormen 5 procent van de doelgroep.

De stijging van de langdurige minima heeft te maken met de enorme toename van de gebruikersgroep voor de collectieve zorgverzekering, die met name uit AOW'ers bestaat en langer dan drie jaar op het minimum zitten. Bij veel andere gemeenten zien we ook een stijging van het aantal langdurige minima. Er is daarnaast relatief weinig nieuwe instroom. De nieuwe instroom is aanzienlijk gedaald van 51 procent (255 huishoudens) in 2015 naar 5 procent (37 huishoudens) in 2018. Tegelijkertijd komen de huishoudens die behoren tot de minimadoelgroep moeilijk uit de situatie en blijven langdurig een minimuminkomen houden.

Minimakinderen

In 2018 is het aantal minimakinderen tot 18 jaar dat bij de gemeente in beeld is, toegenomen van 185 naar 250. Het aandeel minimakinderen komt daarmee op 4,7 procent van alle kinderen in de gemeente. De toename van het aantal minimakinderen komt doordat de gemeente meer kinderen uit een huishouden met een andere inkomensbron in beeld heeft.

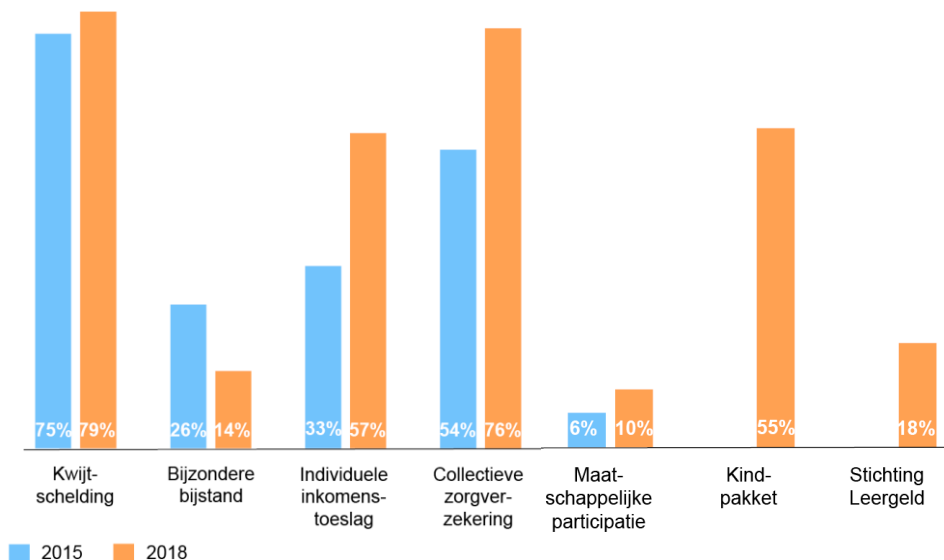

Kinderen in een eenoudergezin, kinderen met een migratieachtergrond en kinderen uit Denekamp groeien vaker op in een minimahuishouden dan kinderen uit andere gezinnen.

Van alle minimakinderen heeft 24 procent een indicatie voor de Jeugdwet, dat zijn in totaal 59 kinderen. Minimakinderen hebben vaker een indicatie voor de Jeugdwet dan kinderen die niet in een minimagezin opgroeien. Gemiddeld zien we bij andere gemeenten een overlap van 10 tot 20 procent tussen minimakinderen en de Jeugdwet.

Bereik regelingen

In de volgende figuur staat een overzicht van het bereik van de minimaregelingen in 2015 en 2018.

*De individuele studietoeslag is in bovenstaand figuur niet meegenomen, omdat het gebruik te laag is.

- In 2018 is het gebruik en bereik van de kwijtschelding hoger dan in 2015. In 2018 hebben 234 huishoudens kwijtschelding voor de gemeentelijke heffingen gekregen, een bereik van 79 procent van de doelgroep (2015: 225 huishoudens, 75 procent). Gemiddeld ligt het bereik van de kwijtschelding tussen 70 en 75 procent bij andere gemeenten. Het bereik van de kwijtschelding is in de gemeente Dinkelland gestegen en ligt in lijn met de landelijke cijfers. Deze stijging komt door een verandering in de werkwijze. Voor de kwijtschelding gemeentelijke belastingen worden de bijstandsgerechtigden aangeschreven. Hierdoor is het bereik vergroot;
- Het bereik van de bijzondere bijstand is ten opzichte van 2015 gedaald van 26 procent naar 14 procent. In 2018 hebben 103 huishoudens gebruikgemaakt van de bijzondere bijstand; samen hebben zij 815 verstrekkingen gekregen via de bijzondere bijstand.
- De individuele inkomens-toeslag kent een bereik van 57 procent in 2018. Dat is een aanzienlijke stijging ten opzichte van 2015. Het aantal gebruikers is gestegen van 36 naar 99 huishoudens. Gemiddeld is het bereik bij andere gemeenten 55 à 60 procent. Het bereik van de gemeente Dinkelland ligt in lijn met dit gemiddelde;
- Het gebruik van de collectieve zorgverzekering is in de periode 2015 – 2018 aanzienlijk gestegen van 271 huishoudens in 2015 naar 545 huishoudens in 2018. Het bereik van

76 procent ligt aanzienlijk hoger dan het gemiddelde bereik in andere gemeenten (35 à 40 procent). Vanaf 1 januari 2016 is in de gemeente een campagne gevoerd voor de collectieve zorgverzekering. Dit verklaart de stijging van het gebruik en bereik;

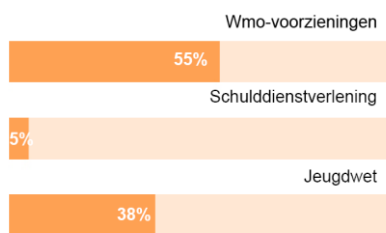
- In 2018 hebben 76 huishoudens gebruikgemaakt van de regeling Maatschappelijke participatie, een bereik van 10 procent van de doelgroep. Ten opzichte van 2015 is het gebruik licht gestegen. Het bereik ligt nog wel onder het bereik bij andere gemeenten, daar zien we een bereik tussen 40 en 50 procent voor een participatieregeling voor volwassenen;
- In 2018 hebben 138 kinderen gebruikgemaakt van het Kindpakket, 55 procent van de doelgroep. Dat ligt iets lager dan het bereik van een kindregeling in andere gemeenten (meestal rond 60 procent). Deze regeling is in december 2017 ingevoerd en is daarom een relatief nieuwe regeling. Voor een nieuwe regeling is het bereik hoog;
- In de analyseperiode hebben 7 huishoudens gebruikgemaakt van Stichting Leergeld, 18 procent van de doelgroep. Deze regeling is in januari 2018 ingevoerd, dit kan een verklaring zijn voor het lage gebruik en bereik. Bij veel andere gemeenten is een bereik tussen de 40 en 50 procent gangbaar.

Niet-gebruikers

Er zijn 37 huishoudens die van geen enkele regeling gebruik maken. Dit zijn met name alleenstaanden, bijstandsgerechtigden, huishoudens tussen de 45 en AOW-gerechtigde leeftijd en huishoudens met een Nederlandse achtergrond.

Multi-problematiek

Minimaproblematiek

Een deel van de minimahuishoudens heeft ook andere ondersteuningsvragen: 55 procent heeft een of meerdere Wmo-voorzieningen, 4,5 procent is in beeld bij schulddienstverlening en 38 procent van de minimagezinnen heeft een indicatie vanuit de Jeugdwet. Huishoudens in de gemeente die geen minimuminkomen hebben maken minder vaak gebruik van een of meer van deze voorzieningen. Bij andere gemeenten zien we een gemiddelde overlap van minima met Wmo van 20 à 25 procent, met schulddienstverlening van 10 procent en met de Jeugdwet (op huishoudniveau) van 15 à 25 procent. Het aantal minimahuishoudens met Wmo is gestegen en het aantal minima dat in de schulddienstverlening zat is gedaald.

de Jeugdwet (op huishoudniveau) van 15 à 25 procent. Het aantal minimahuishoudens met Wmo is gestegen en het aantal minima dat in de schulddienstverlening zat is gedaald.

S.2 Enquête en panelgesprek

Bekendheid minimaregelingen

De meeste respondenten kennen de minimaregelingen van de gemeente Dinkelland. De collectieve zorgverzekering en de kwijschelding gemeentelijke belastingen zijn het meest bekend. Daarentegen is de individuele inkomenstoelag het minst bekend. Het lage gebruik en bekendheid kan komen doordat alleen een specifieke doelgroep gebruik kan maken van deze regeling. De respondenten kennen de regelingen voornamelijk via vrienden of kennissen, de website van de gemeente en uit de lokale krant of een folder. Als tip geven respondenten dat ze graag een duidelijk overzicht willen met alle regelingen waar ze gebruik van kunnen maken.

Voor een aantal respondenten is dit onduidelijk. De gemeente zou dit (beter) kunnen communiceren. Uit het panelgesprek komt naar voren dat professionals een soort noodfonds missen. Hier kunnen minima tijdelijk gebruik van maken als ze in de problemen zijn gekomen.

Effect minimaregelingen

De regelingen zorgen ervoor dat de respondenten de noodzakelijke medische zorg kunnen krijgen, rekeningen kunnen betalen en/ of andere mensen kunnen ontmoeten. De regelingen hebben minder effect op het doen van vrijwilligerswerk, werken of werk zoeken en voldoende groente en fruit eten. Dit kan verklaard worden doordat de regelingen daar niet specifiek voor zijn bedoeld.

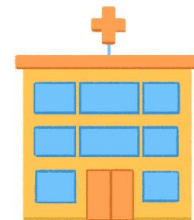
Kindregelingen

De kindregelingen zijn bij de doelgroep (huishoudens met kinderen) bekend. De verjaardagsbox en Stichting Leergeld zijn het meest bekend en het meedoenpakket is het minst bekend. Alsnog kent de helft van de respondenten het meedoenpakket. Door de regelingen kunnen de kinderen van de respondenten hun verjaardag vieren, lid worden van een (sport)vereniging en de schoolbenodigdheden kopen. Toch geeft een kwart van de respondenten aan dat hun kinderen niet lid kunnen worden van een (sport)vereniging. Een derde van de respondenten geeft aan dat ze niet voldoende kleding/ schoenen kunnen kopen voor hun kind en een kwart kan niet de kleding/ spullen kopen die nodig zijn voor de (sport)vereniging omdat de kosten daarvoor te hoog zijn. Een hoger bereik van het Kindpakket en Stichting Leergeld kan ervoor zorgen dat meer kinderen mee kunnen doen. Een aantal respondenten geeft aan nog een regeling te missen voor leuke activiteiten.

Medische kosten

71 procent van de respondenten heeft extra medische kosten die niet door de zorgverzekering worden vergoed en die ze zelf moeten betalen. Dit zijn met name kosten voor brillen/ lenzen, kosten voor medicijnen en kosten voor de tandarts/ orthodontist. Een derde van de respondenten gaat weleens niet naar de dokter of koopt geen medicijnen omdat de kosten daarvoor te hoog zijn, 5 procent mijdt eigenlijk voortdurend de medische zorg. Een op de tien respondenten stelt de medische zorg uit omdat ze de kosten niet kunnen betalen en 5 procent kan de medische kosten niet betalen, waardoor ze in de schulden komen. Een tip van de respondenten is om de reiskosten naar het ziekenhuis (of medische zorg) te vergoeden.

Financiële situatie

De helft van de respondenten kan niet altijd maandelijks rondkomen. Hiervan kan 38 procent soms wel, soms niet rondkomen en 13 procent kan maandelijks niet rondkomen. De voornaamste reden hiervoor is dat veel dingen duurder zijn geworden en weinig inkomsten. Bijna 40 procent van de respondenten maakt zich zorgen over zijn financiële situatie en 59 procent kan niet alles doen, omdat er geen geld voor is.

Een op de vijf respondenten heeft schulden; dit zijn 54 respondenten. Van deze groep geeft 43 procent aan dat ze geen hulp nodig hebben bij het oplossen van deze schulden. Zij lossen hun schulden zelf op. 20 procent krijgt hulp van familie en vrienden.

S.3 Aanbevelingen

Er zijn naar aanleiding van dit rapport twee aanbevelingen geformuleerd:

- Onderzoek naar de regeling Maatschappelijke participatie: kennen de inwoners de regeling, past de regeling bij de behoeften van de inwoners etc.;
- Bereiken van de doelgroep huishoudens met een niet-westerse migratieachtergrond. Dit is groep die in de periode 2015 – 2018 groter is geworden en oververtegenwoordigd is in de minimapopulatie. Wij adviseren de gemeente om onderzoek te doen hoe deze groep (beter) bereikt kan worden;
- Stimuleer huishoudens met kinderen om werk te vinden. Er zijn 117 minimahuishoudens met kinderen en 250 minimakinderen in de gemeente Dinkelland. De groep minimakinderen is in de periode 2015 – 2018 gestegen. Wij adviseren de gemeente om deze groep te ondersteunen door bijvoorbeeld het bereik van de kindregelingen te verhogen en stimuleren en ondersteunen om werk te vinden. Daarnaast adviseren wij de gemeente om in te zetten op vroegsignalering. Hiermee wordt voorkomen dat huishoudens minima worden. Dit kan door bijvoorbeeld het project 'Vroeg er op af' te intensiveren.

1. Minima in beeld

De gemeente Dinkelland hanteert voor het minimabeleid een bovengrens van 120 procent van het Wettelijk sociaal minimum. In dit hoofdstuk beschrijven we de kenmerken en ontwikkelingen van deze doelgroep.

1.1. Ontwikkeling minimahuishoudens

In de periode 2015 – 2018 is het aantal minimahuishoudens met een inkomen tot 120 procent Wsm dat de gemeente in beeld heeft gestegen van 500 naar 715 huishoudens. Deze huishoudens vormen 6,8 procent van alle huishoudens in de gemeente (in 2015 was dit 4,9 procent). Deze stijging heeft te maken met het feit dat het gebruik van de collectieve zorgverzekering enorm is toegenomen onder de AOW'ers. Hierdoor is de doelgroep die in beeld is voor de Armoedemonitor ook enorm gestegen. Dit heeft zijn effect op de verhoudingen, inkomensbron, leeftijd en huishoudtypes, zoals in de volgende paragrafen is te zien.

De stijging van het aantal minimahuishoudens komt door een toename van het aantal minima met een inkomen tussen 100 en 120 procent Wsm (2015: 200 huishoudens; 2018: 420 huishoudens). Dit komt met name door een stijging van het aantal AOW'ers. Het aantal minimahuishoudens dat de gemeente in beeld heeft met een andersoortig inkomen is iets gestegen (+ 39 huishoudens). Het aantal minima met een inkomen tot 100 procent Wsm is nagenoeg gelijk gebleven.

Tabel 1.1.1 Huishoudens naar inkomen in Dinkelland

Inkomenspercentage t.o.v. Wsm	2015		2018	
	Aantal	%	Aantal	%
Tot 100%	300	2,9%	295	2,8%
100% tot 120%	200	1,9%	420	4,0%
<i>Subtotaal</i>	<i>500</i>	<i>4,9%</i>	<i>715</i>	<i>6,8%</i>
Overig	9.749	95,1%	9.929	93,2%
Totaal	10.249	100%	10.644	100%

Tabel 1.1.2 Inkomensbron minima, inkomen tot 120%

Inkomensbron	2015		2018	
	Aantal	%	Aantal	%
Participatiewet	177	36%	183	26%
AOW	186	37%	356	50%
Ander inkomen	137	27%	176	24%
Totaal	500	100%	715	100%

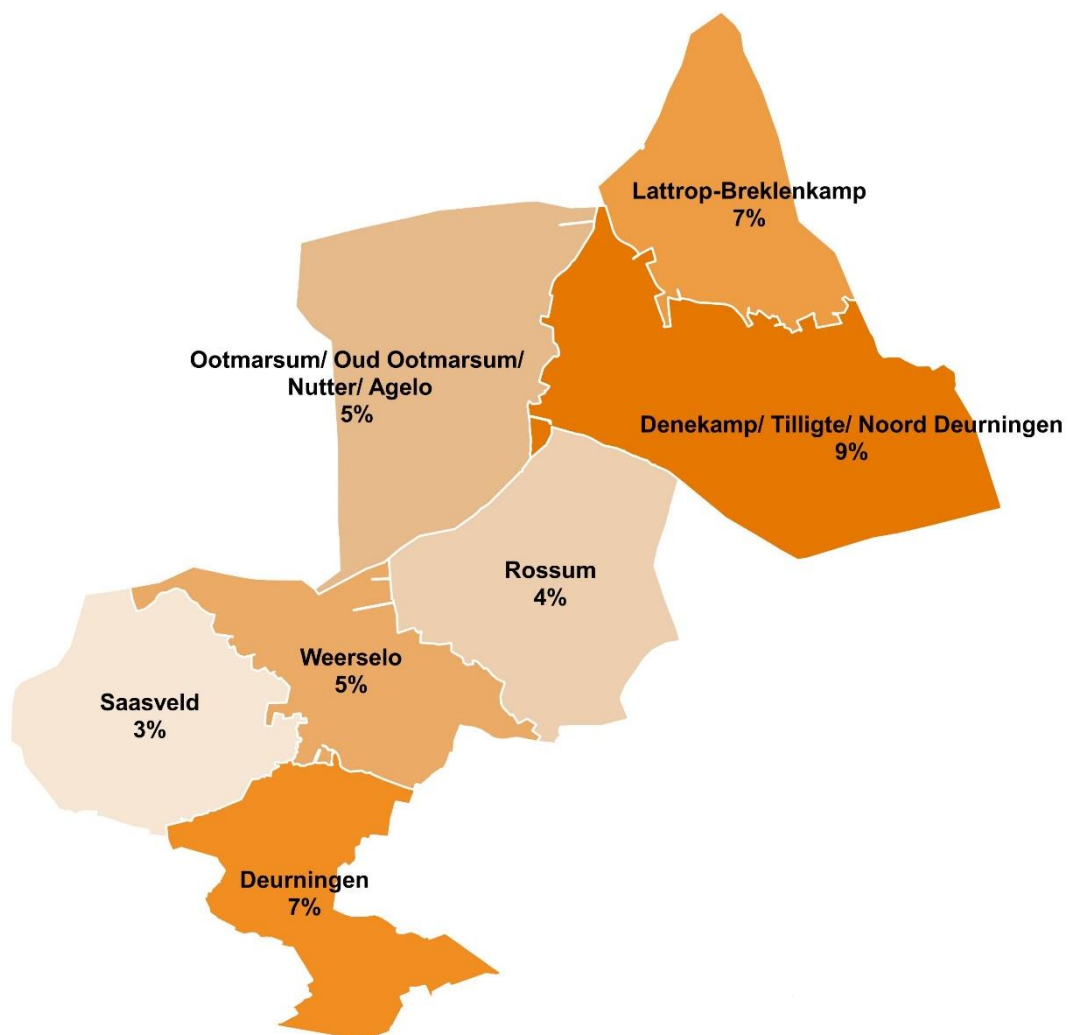
1.1.2. Stijging aantal AOW'ers en daling aandeel minimahuishoudens met thuiswonende kinderen

Ruim de helft van de minimahuishoudens bestaat uit alleenstaanden en 16 procent heeft thuiswonende kinderen. Ten opzichte van 2015 is het aandeel minimahuishoudens met thuiswonende kinderen gedaald.

50 procent van de minimahuishoudens heeft de AOW-gerechtigde leeftijd en een derde is tussen de 45 jaar en de AOW-leeftijd. Naar herkomst heeft 71 procent een Nederlandse achtergrond, 15 procent een westerse migratieachtergrond en 14 procent een niet-westerse migratieachtergrond. De verdeling naar herkomst wijkt af van de verdeling die we bij veel andere gemeenten zien. Daar zien we dat ongeveer 60 procent van de minimahuishoudens een Nederlandse achtergrond heeft en een kwart een niet-westerse migratieachtergrond. Kijkend naar de minima per woonplaats, dan woont 58 procent van de minima in de woonplaats Denekamp.

Gemiddeld gezien hebben eenoudergezinnen en huishoudens met een niet-westerse migratieachtergrond vaker dan andere huishoudens een inkomen tot 120 procent Wsm. Hetzelfde geldt voor huishoudens woonachtig in Denekamp.

Figuur 1.1.1. Aandeel (relatief) minimahuishoudens tot 120% per wijk

Verdeling naar kenmerken

In de volgende tabel staat de verdeling naar diverse kenmerken. We vergelijken de minimapopulatie met alle huishoudens in de gemeente om zo per kenmerk het aandeel minima te kunnen weergeven (in de kolom 'Aandeel minima t.o.v. alle huish.').

Tabel 1.1.3 Kenmerken minima, inkomen tot 120%

Categorie	Aantal	2015 %	Aantal	2018 %	Aandeel minima t.o.v. alle huish.
Huishoudtype					
Alleenstaand	257	52%	405	57%	14%
Eenoudergezin	41	8%	42	6%	22%
Meerpers zonder kinderen	145	29%	193	27%	4%
Meerpers met kinderen	57	11%	75	10%	3%
Totaal	500	100%	715	100%	7%
Leeftijdscategorie					
Tot 45 jaar	126	26%	144	20%	15%
45 tot AOW-leeftijd	188	37%	215	30%	5%
AOW-leeftijd	186	37%	356	50%	10%
Totaal	500	100%	715	100%	7%
Herkomst					
Nederlandse achtergrond	336	67%	508	71%	5%
Westerse migratieachtergrond	83	17%	109	15%	11%
Niet-westerse migratieachtergrond	81	16%	98	14%	48%
Totaal	500	100%	715	100%	7%
Woonplaatsen					
Denekamp- Tilligte- Noord Deurningen	288	58%	410	58%	9%
Lattrop-Breklenkamp	20	4%	23	3%	7%
Ootmarsum-Oud Ootmarsum- Nutter- Agelo	88	18%	116	16%	5%
Rossum	21	4%	33	5%	4%
Saasveld	12	2%	15	2%	3%
Weerselo	44	9%	66	9%	5%
Deurningen	27	5%	52	7%	7%
Total	500	100%	715	100%	7%

* leeswijzer: van de 715 minimahuishoudens is 57 procent (405 huishoudens) alleenstaand. Afgezet tegen alle alleenstaande huishoudens in de gemeente laat de laatste kolom zien dat 14 procent daarvan een minimuminkomen heeft. Onder eenoudergezinnen is dat 22 procent.

1.2. Ruim vier op de vijf minimahuishoudens is langdurig minima

In 2018 behoorden 611 minimahuishoudens (86 procent) tot de langdurige minima. Dit zijn minima die drie jaar of langer zijn aangewezen op een inkomen tot 120 procent Wsm. In 2015 was 31 procent langdurig minima. Deze stijging heeft te maken met de enorme toename van de gebruikersgroep voor de collectieve zorgverzekering, die met name uit AOW'ers bestaat en langer dan drie jaar op het minimum zitten. Bij veel andere gemeenten zien we ook een stijging van het aantal langdurige minima. Er is daarnaast relatief weinig nieuwe instroom. De instroom van het aantal en aandeel huishoudens tot de minimapopulatie is aanzienlijk gedaald van 51 procent (255 huishoudens) in 2015 naar 5 procent (37 huishoudens) in 2018. Tegelijkertijd komen de huishoudens die behoren tot de minimadoelgroep moeilijk uit de situatie en blijven langdurig een minimuminkomen houden.

AOW'ers en minima zonder kinderen zijn vaker dan gemiddeld langdurig aangewezen op een minimuminkomen. Huishoudens met een andersoortig inkomen, huishoudens jonger dan 45 jaar en huishoudens met een niet-westerse migratieachtergrond zijn het minst vaak langdurig op een minimuminkomen aangewezen.

Tabel 1.2.1 Kenmerken langdurige minima, inkomen tot 120%

Categorie	2015		2018		Aandeel langdurige minima t.o.v. alle minima
	Aantal	%	Aantal	%	
Duur op minimuminkomen					
Tot en met 1 jaar	255	51%	37	5%	
1 tot en 3 jaar	88	18%	67	9%	
3 jaar en langer	157	31%	611	86%	
Totaal	500	100%	715	100%	
Langdurige minima					
Inkomensbron					
Participatiewet	84	53%	145	24%	79%
AOW	47	30%	350	57%	98%
Ander inkomen	26	17%	116	19%	66%
Totaal	157	100%	611	100%	85%
Huishoudtype					
Alleenstaand	79	50%	345	57%	85%
Eenoudergezin	17	11%	31	5%	74%
Meerpers zonder kinderen	39	25%	169	28%	88%
Meerpers met kinderen	22	14%	66	10%	88%
Totaal	157	100%	611	100%	85%
Leeftijdscategorie					
tot 45 jaar	37	24%	107	18%	74%
45 tot AOW-leeftijd	73	46%	154	25%	72%
AOW-leeftijd	47	30%	350	57%	98%
Totaal	157	100%	611	100%	85%
Herkomst					
Nederlandse achtergrond	76	49%	429	69%	84%
Westerse migratieachtergrond	35	22%	91	14%	83%
Niet-westerse migratieachtergrond	46	29%	91	17%	93%
Totaal	157	100%	611	100%	85%

2. Minimakinderen tot 18 jaar in beeld

In dit hoofdstuk geven we het aantal kinderen tussen 0 en 18 jaar weer dat opgroeit in een minimahuishouden.

2.1. Stijging aantal minimakinderen

In de periode 2015 – 2018 is het aantal minimakinderen dat bij de gemeente in beeld is toegenomen van 185 naar 250 kinderen. Het totaal aantal *minimahuishoudens* met kinderen is ook gestegen (98 in 2015; 117 in 2018). In totaal groeit 4,7 procent van alle kinderen in de gemeente op in een huishouden met een inkomen tot 120 procent Wsm.

De stijging van het aantal minimakinderen komt door een toename van het aantal kinderen in een huishouden met een bijstandsuitkering. Dit aantal is gestegen van 104 kinderen (56 procent) in 2015 naar 146 kinderen (58 procent) in 2018. Het aandeel minimahuishoudens met een bijstandsuitkering is daarentegen gedaald van 36 procent in 2015 naar 26 procent in 2018. Het aandeel minimakinderen in een huishouden met een overig inkomen is licht gedaald van 44 procent in 2015 naar 42 procent in 2018.

Tabel 2.1.1 Aantal kinderen in (minima)huishoudens

Inkomenspercentage t.o.v. Wsm	2015		2018	
	Aantal	%	Aantal	%
Tot 100%	152	3%	179	3,4%
100 tot 120%	33	1%	71	1,3%
Totaal tot 120%	185	3,4%	250	4,7%
Overig	5.332	96,6%	5.080	95,3%
Totaal	5.517	100%	5.330	100%

Tabel 2.1.2 Inkomensbron kinderen in minimahuishoudens, inkomen tot 120%

Inkomensbron	2015		2018	
	Aantal	%	Aantal	%
Participatiewet	104	56%	146	58%
Ander inkomen	81	44%	104	42%
Totaal	185	100%	250	100%

2.2. Stijging aantal kinderen uit eenoudergezinnen en met een niet-westerse migratieachtergrond

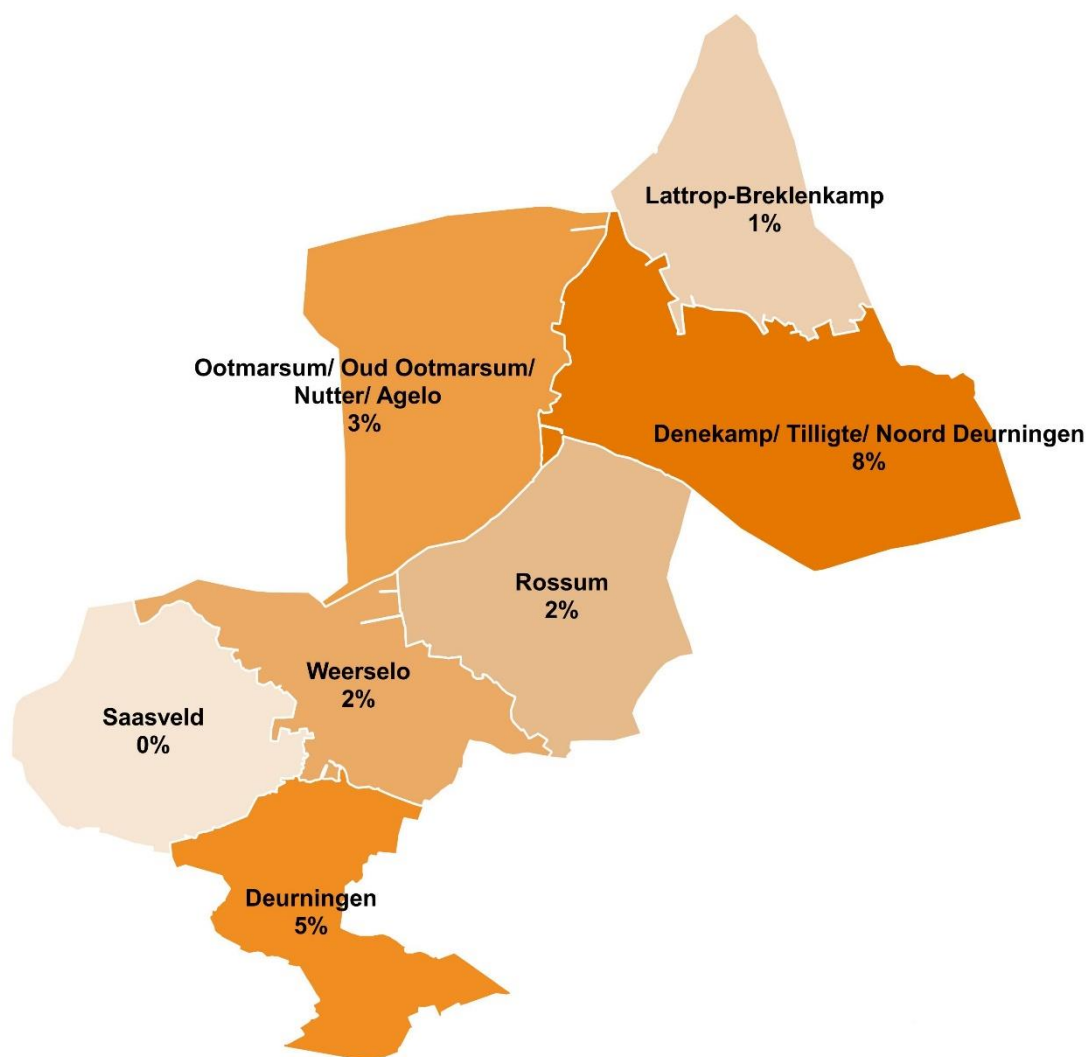
Kinderen in een eenoudergezin groeien negen keer zo vaak op in een minimahuishouden als kinderen in een gezin met twee ouders; 27 procent van alle kinderen in een eenoudergezin groeit op in een huishouden met een inkomen tot 120 procent Wsm. Van alle kinderen met twee ouders is dat 3 procent. Het aandeel minimakinderen dat opgroeit in een eenoudergezin is echter wel gedaald van 41 procent in 2015 naar 34 procent in 2018 en het aandeel minimakinderen in een gezin met twee ouders is gestegen van 59 procent naar 66 procent.

Ook kinderen met een niet-westerse migratieachtergrond groeien vaker dan gemiddeld op in een minimahuishouden; 57 procent van de kinderen met een dergelijke achtergrond woont in een minimahuishouden. Het aantal minimakinderen met een niet-westerse migratieachtergrond is toegenomen van 76 kinderen in 2015 naar 126 kinderen in 2018.

Tenslotte groeien de kinderen in de woonplaats Denekamp vaker op in een minimahuishouden dan kinderen in andere woonplaatsen uit de gemeente Dinkelland.

Figuur 2.2.1. Aandeel (relatief) kinderen in minimahuishoudens tot 120% per wijk

Verdeling naar kenmerken

In de volgende tabel staat een aantal kenmerken van kinderen tot 18 jaar die opgroeien in een huishouden met een inkomen tot 120 procent Wsm. We vergelijken de minimakinderen met alle kinderen in de gemeente om zo per kenmerk het aandeel minimakinderen te kunnen weergeven (in de kolom 'Aandeel minimakinderen.').

Tabel 2.2.2 Kenmerken minimakinderen, inkomen tot 120%

Categorie	2015		2018		Aandeel minima t.o.v. alle kinderen
	Aantal	%	Aantal	%	
Huishoudtype					
Eenoudergezin	75	41%	86	34%	27%
Meerpers met kinderen	110	59%	164	66%	3%
Totaal	185	100%	250	100%	5%
Leeftijdscategorie					
Tot 4 jaar	35	19%	39	16%	4%
4 tot 12 jaar	83	45%	118	47%	6%
12 tot 18 jaar	67	36%	93	37%	4%
Totaal	185	100%	250	100%	5%
Herkomst					
Nederlandse achtergrond	94	51%	117	47%	2%
Westerse migratieachtergrond	15	8%	7	3%	4%
Niet-westerse migratieachtergrond	76	41%	126	50%	57%
Totaal	185	100%	250	100%	5%
Woonplaats					
Denekamp- Tilligte- Noord Deurningen	121	65%	172	69%	8%
Ootmarsum-Oud Ootmarsum-Nutter- Agelo	37	20%	34	14%	3%
Deurningen	9	5%	21	8%	5%
Overige kerkdorpen	18	10%	23	9%	1%
Totaal	185	100%	250	100%	5%

2.3. Een op de drie minimakinderen heeft een indicatie voor de Jeugdwet

In 2018 hadden 426 kinderen een indicatie voor de Jeugdwet (JW). Dit betekent dat 8 procent van alle kinderen een indicatie voor de Jeugdwet had. Van deze 426 kinderen groeien 59 kinderen op in een huishouden met een inkomen tot 120 procent Wsm; dat is 24 procent van alle minimakinderen. De overige 367 kinderen met een indicatie voor de Jeugdwet groeien op in een huishouden waarbij het inkomen hoger is dan 120 procent Wsm. Dit is 7 procent van alle kinderen in een huishouden met een inkomen hoger dan 120 procent Wsm. Dit aandeel is dus aanzienlijk kleiner dan het aandeel minimakinderen met een indicatie voor de Jeugdwet.

Iets meer dan de helft van de minimakinderen met een indicatie voor de Jeugdwet woont in een gezin met een overig inkomen, 54 procent woont in een eenoudergezin en 72 procent heeft een Nederlandse achtergrond. De 59 minimakinderen behoren tot 45 huishoudens.

Tabel 2.3.1 Aantal kinderen met indicatie Jeugdwet naar huishoudinkomen

Categorie	2018		Aandeel kinderen in JW t.o.v. alle kinderen
	Aantal	Aandeel	
Kinderen tot 120%	59	14%	24%
Overige kinderen	367	86%	7%
Totaal	426	100%	8%

Tabel 2.3.2 Aantal huishoudens met indicatie Jeugdwet naar huishoudinkomen

Categorie	2018		Aandeel huishoudens in JW t.o.v. alle huishoudens
	Aantal	Aandeel	
Huishoudens tot 120%	45	12%	38%
Overige kinderen	337	88%	13%
Totaal	382	100%	14%

Tabel 2.3.3 Kenmerken kinderen met indicatie Jeugdwet, inkomen tot 120%

Categorie	2018	
	Aantal	Aandeel
Inkomensbron		
Participatiewet	25	42%
Overig inkomen	34	58%
Totaal	59	100%
Huishoudtype		
Eenoudergezin	32	54%
Meerpers met kinderen	27	46%
Totaal	59	100%
Leeftijdscategorie		
Tot 12 jaar	39	66%
12 tot 18 jaar	20	34%
Totaal	59	100%
Herkomst		
Nederlandse achtergrond	42	72%
Migratieachtergrond	17	28%
Totaal	59	100%

3. Minimaregelingen

3.1. Enkele beleidswijzigingen

Vanaf december 2017 is het Kindpakket ingevoerd en vanaf 1 januari 2018 kunnen minima gebruikmaken van Stichting Leergeld.

3.2. Bereik minimaregelingen

We starten met een samenvatting van het bereik van de verschillende regelingen:

- In 2018 is het gebruik en bereik van de kwijtschelding hoger dan in 2015. In 2018 hebben 234 huishoudens kwijtschelding voor de gemeentelijke heffingen gekregen, een bereik van 79 procent van de doelgroep (2015: 225 huishoudens, 75 procent). Gemiddeld ligt het bereik van de kwijtschelding tussen 70 en 75 procent bij andere gemeenten. Het bereik van de kwijtschelding is in de gemeente Dinkelland gestegen en ligt in lijn met de landelijke cijfers. Deze stijging komt door een verandering in de werkwijze. Voor de kwijtschelding gemeentelijke belastingen worden de bijstandsgerechtigden aangeschreven. Hierdoor is het bereik vergroot;
- Het bereik van de bijzondere bijstand is ten opzichte van 2015 gedaald van 26 procent naar 14 procent. In 2018 hebben 103 huishoudens gebruikgemaakt van de bijzondere bijstand; samen hebben zij 815 verstrekkingen gekregen via de bijzondere bijstand.
- De individuele inkomensvoet kent een bereik van 57 procent in 2018. Dat is een aanzienlijke stijging ten opzichte van 2015. Het aantal gebruikers is gestegen van 36 naar 99 huishoudens. Gemiddeld is het bereik bij andere gemeenten 55 à 60 procent. Het bereik van de gemeente Dinkelland ligt in lijn met dit gemiddelde;
- Het gebruik van de collectieve zorgverzekering is in de periode 2015 – 2018 aanzienlijk gestegen van 271 huishoudens in 2015 naar 545 huishoudens in 2018. Het bereik van 76 procent ligt aanzienlijk hoger dan het gemiddelde bereik in andere gemeenten (35 à 40 procent). Vanaf 1 januari 2016 is in de gemeente een campagne gevoerd voor de collectieve zorgverzekering. Dit verklaart de stijging van het gebruik en bereik;
- In 2018 hebben 76 huishoudens gebruikgemaakt van de regeling Maatschappelijke participatie, een bereik van 10 procent van de doelgroep. Ten opzichte van 2015 is het gebruik licht gestegen. Het bereik ligt nog wel onder het bereik bij andere gemeenten, daar zien we een bereik tussen 40 en 50 procent voor een participatieregeling voor volwassenen;
- In 2018 hebben 138 kinderen gebruikgemaakt van het Kindpakket, 55 procent van de doelgroep. Dat ligt iets lager dan het bereik van een kindregeling in andere gemeenten (meestal rond 60 procent). Deze regeling is in december 2017 ingevoerd en is daarom een relatief nieuwe regeling. Voor een nieuwe regeling is het bereik hoog;
- In de analyseperiode hebben 7 huishoudens gebruikgemaakt van Stichting Leergeld, 18 procent van de doelgroep. Deze regeling is in januari 2018 ingevoerd, dit kan een verklaring zijn voor het lage gebruik en bereik. Bij veel andere gemeenten is een bereik tussen de 40 en 50 procent gangbaar.

Kenmerken gebruikers regelingen

Minima met een bijstandsuitkering, meerpersoonshuishoudens met thuiswonende kinderen en minima met een niet-westerse migratieachtergrond maken gemiddeld gezien vaker gebruik van regelingen dan andere huishoudens.

Kenmerken niet-gebruikers

Er zijn 37 huishoudens die van geen enkele regeling gebruik maken. Dit zijn met name alleenstaanden, bijstandsgerechtigden, huishoudens tussen de 45 en AOW-gerechtigde leeftijd en huishoudens met een Nederlandse achtergrond.

Tabel 3.2.1 Gebruik en bereik regelingen 2015 en 2018

Regeling	2015	2018
Kwijtschelding		
Doelgroep	300	295
Gebruik	225	234
Bereik	75%	79%
Bijzondere bijstand		
Doelgroep	500	715
Gebruik	132	103
Aantal verstrekkingen	875	815
Bereik	26%	14%
Individuele inkomenstoeslag		
Doelgroep	110	176
Gebruik	36	99
Bereik	33%	57%
Collectieve zorgverzekering		
Doelgroep	500	715
Gebruik	271	545
Bereik	54%	76%
Maatschappelijke participatie		
Doelgroep	500	715
Gebruik	32	76
Bereik	6%	10%
Kindpakket		
Doelgroep kinderen	-	250
Gebruik kinderen	-	138
Bereik kinderen	-	55%
Stichting Leergeld		
Doelgroep	-	108
Gebruik	-	7
Bereik	-	18%

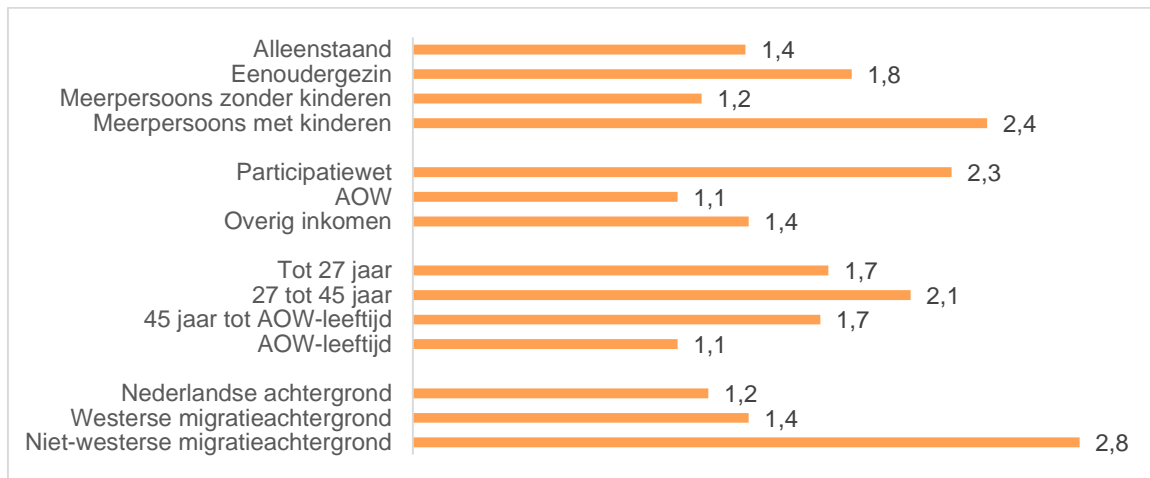
Meerpersoonshuishoudens met kinderen en huishoudens met niet-westerse migratieachtergrond maken vaker gebruik van de regelingen voor volwassenen

Gemiddeld maken minima gebruik van 1,4 van de volgende vijf regelingen voor volwassenen²: kwijtschelding, bijzondere bijstand, individuele inkomenstoeslag, collectieve zorgverzekering en maatschappelijke participatie. Dit zijn de inkomensondersteunende minimaregelingen waar iedereen (mits ze voldoen aan de inkomensgrenzen) gebruik van kan maken.

Meerpersoonshuishoudens met kinderen, bijstandsgerechtigden en huishoudens met een niet-westerse migratieachtergrond maken gemiddeld gezien van meer regelingen gebruik. Meerpersoonshuishoudens zonder kinderen, AOW'ers en huishoudens met een Nederlandse achtergrond blijven wat achter in het gebruik van de regelingen, zoals in onderstaande figuur te zien is.

² Voor de cumulatieve berekening zijn alle huishoudens (mits voldaan wordt aan de inkomensgrenzen) meegenomen.

Figuur 3.2.1. Gemiddeld gebruik vijf regelingen, inkomen tot 120%

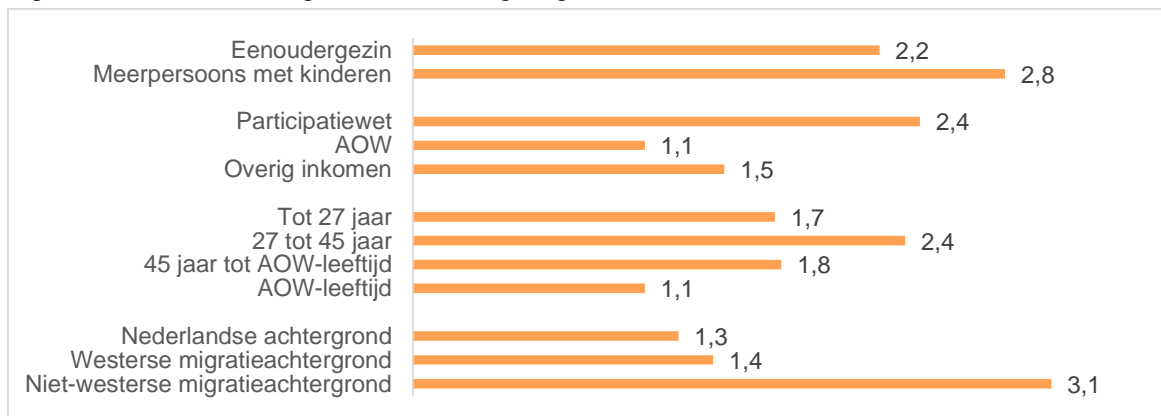

Bijstandsgerechtigden maken gemiddeld van meer regelingen gebruik

De gemeente kent zeven minimaregelingen. Naast de vijf regelingen waar iedereen (mits ze voldoen aan de inkomensnormen) gebruik van kan maken, zijn er regelingen voor kinderen: Stichting Leergeld en Kindpakket. Onder het Kindpakket vallen: het meedoen pakket, schoolpakket en de verjaardagsbox.

Gemiddeld maken minima van 1,5 van deze zeven regelingen gebruik³. Meerpersoonshuishoudens en bijstandsgerechtigden maken gemiddeld van meer regelingen gebruik en dat geldt ook voor minimahuishoudens met een niet-westerse migratieachtergrond.

Figuur 3.2.2. Gemiddeld gebruik zeven regelingen, inkomen tot 120%

3.3. Kenmerken gebruikers per regeling

Kwijtschelding gemeentelijke belastingen

Huishoudens kunnen kwijtschelding aanvragen voor de afvalstoffenheffing, rioolheffing en Onroerende Zaak Belasting (OZB). De doelgroep bestaat uit huishoudens met een inkomen op of rond het voor dat huishoudtype geldende sociale minimum. In 2018 hebben 234 huishoudens kwijtschelding toegekend gekregen:

- Meerpersoonshuishoudens met kinderen maken het vaakst gebruik van de kwijtschelding gemeentelijke belastingen;
- Huishoudens met een niet-westerse migratieachtergrond maken vaker gebruik van de kwijtschelding dan huishoudens met een andere achtergrond.

³ Voor de berekening van het cumulatief gebruik van alle regelingen (inclusief de kindregelingen), zijn alleen de huishoudens met thuiswonende kinderen meegenomen. Zij kunnen immers alleen van de regelingen gebruikmaken.

Bijzondere bijstand

Het bijzondere bijstandsbeleid van de gemeente Dinkelland is erop gericht om mensen met een inkomen tot 120 procent Wsm die bijzondere noodzakelijke kosten hebben en deze niet zelf kunnen betalen, te ondersteunen. Bij een inkomen hoger dan 120 procent Wsm wordt draagkracht berekend. In 2018 hebben 103 huishoudens een verstrekking vanuit de bijzondere bijstand gekregen. Deze 103 huishoudens hebben in totaal 815 verstrekkingen vanuit de bijzondere bijstand gekregen. Dit zijn voornamelijk verstrekkingen in het kader van bewindvoeringskosten, deze betreffen 57 procent (466 verstrekkingen). De kenmerken van de huishoudens die gebruik hebben gemaakt van de bijzondere bijstand zijn als volgt;

- Mensen met een overig inkomen hebben vaker gebruikgemaakt van de bijzondere bijstand dan huishoudens met een bijstandsuitkering of een AOW-uitkering;
- Meerpersoons huishoudens maken vaker gebruik van de bijzondere bijstand dan huishoudens zonder kinderen;
- Huishoudens met een Nederlandse of niet-westerse migratieachtergrond hebben het vaakst gebruikgemaakt van de bijzondere bijstand.

Individuele inkomenstoelage

De individuele inkomenstoelage is bedoeld als inkomensondersteuning voor mensen die langdurig afhankelijk zijn van een minimuminkomen. In de gemeente Dinkelland behoort iedereen tussen de 21 jaar en pensioengerechtigde leeftijd, die gedurende drie jaar een inkomen heeft tot 100 procent Wsm, tot de doelgroep. Verder geldt als voorwaarde voor toekenning dat er in de afgelopen drie jaar geen mogelijkheden waren voor inkomensverbetering. Er hebben 99 huishoudens gebruikgemaakt van de individuele inkomenstoelage:

- Bijstandsgerechtigden hebben vaker gebruikgemaakt van de individuele inkomenstoelage dan huishoudens met een andere inkomensbron;
- Meerpersoonshuishoudens met kinderen hebben het vaakst gebruikgemaakt van de individuele inkomenstoelage;
- Huishoudens met een niet-westerse migratieachtergrond hebben vaker gebruikgemaakt van de individuele inkomenstoelage dan huishoudens met een andere achtergrond.

Collectieve zorgverzekering

De gemeente biedt minima de mogelijkheid om deel te nemen aan de collectieve aanvullende zorgverzekering van Menzis. Ze krijgen korting op de premie en profiteren van extra vergoedingen voor zorgkosten. Bij de verzekeraar Menzis kunnen deelnemers kiezen uit drie aanvullende pakketten. Om deel te nemen aan de collectieve zorgverzekering mag het huishoudinkomen niet hoger zijn dan 130 procent Wsm. Er wordt geen vermogenstoets gedaan. In 2018 hebben in totaal 545 huishoudens (843 personen) gebruikgemaakt van de collectieve zorgverzekering. In de volgende tabel wordt het gebruik per aanvullend pakket weergegeven.

Tabel 3.3.1 Aantal gebruikers per pakket (op huishoudniveau)

Pakket	2018
GarantVerzorgd 1	97
GarantVerzorgd 2	77
GarantVerzorgd 3	398
Totaal	572

Er zijn 27 huishoudens die van meerdere pakketten gebruik hebben gemaakt. Het merendeel van de huishoudens die gebruikmaken van de collectieve zorgverzekering, maakt gebruik van pakket GarantVerzorgd 3. Dit is het aanvullende pakket waarbij ook het eigen risico is meeverzekerd.

De kenmerken van de huishoudens die gebruik hebben gemaakt van de collectieve zorgverzekering zijn als volgt:

- Bijna alle AOW'ers hebben gebruikgemaakt van de collectieve zorgverzekering. Het gebruik onder bijstandsgerechtigden blijft wat achter;
- Meerpersoonshuishoudens (zonder en met kinderen) maken het vaakst gebruik van de collectieve zorgverzekering;

- Naar achtergrond is het verschil nihil.

Maatschappelijke participatie

Via de regeling Maatschappelijke participatie kunnen minima uit de gemeente een bijdrage krijgen voor de kosten van sportieve, culturele of educatieve activiteiten. Bijvoorbeeld lidmaatschap van een vereniging, lidmaatschap voor de bibliotheek, abonnement op krant of tijdschrift of een bijdrage voor een culturele voorstelling. Huishoudens met een inkomen tot 120 procent Wsm kunnen gebruikmaken van de regeling. In 2018 hebben 76 huishoudens een bijdrage vanuit de regeling Maatschappelijke participatie gekregen:

- Huishoudens met AOW hebben het vaakst gebruikgemaakt van de Maatschappelijke participatie;
- Meerpersoonshuishoudens met kinderen maken vaker gebruik van de regeling dan andere huishoudtypen;
- Huishoudens met een niet-westerse migratieachtergrond hebben het vaakst gebruikgemaakt van de regeling Maatschappelijke participatie.

Kindpakket

Minima met kinderen kunnen een tegemoetkoming krijgen voor kosten die zij maken zodat hun kind kan meedoen. Vanuit het Kindpakket kunnen kosten worden vergoed voor bijvoorbeeld lidmaatschap van een vereniging, kleding, uitstapjes, verjaardag. Huishoudens met een inkomen tot 120 procent Wsm of huishoudens die in een schulddienstverleningstraject zitten, kunnen gebruikmaken van het Kindpakket. In 2018 hebben 138 kinderen gebruikgemaakt van het Kindpakket, zij behoren tot 44 huishoudens:

- Kinderen uit huishoudens met een overig inkomen hebben vaker gebruikgemaakt van het Kindpakket dan kinderen uit huishoudens met een bijstandsuitkering;
- Kinderen uit meerpersoonshuishoudens hebben vaker gebruikgemaakt van het Kindpakket dan kinderen uit eenoudergezinnen;
- Kinderen uit huishoudens met een niet-westerse migratieachtergrond hebben het vaakst gebruikgemaakt van het Kindpakket.

Onder het Kindpakket vallen verschillende pakketten: meedoenpakket, schoolpakket en verjaardagsbox. Hieronder het aantal kinderen dat van ieder pakket gebruik heeft gemaakt.

Tabel 3.3.2 Gebruik per pakket van Kindpakket (op persoonsniveau)

Pakket	2018
Meedoenpakket	103
Schoolpakket	62
Verjaardagsbox	89

Stichting Leergeld

Stichting Leergeld richt zich, in samenwerking met de gemeente, lokale fondsen, het bedrijfsleven en particulieren, op kinderen van 4 tot 18 jaar uitgezinnen met een inkomen tot 130 procent Wsm. Door verstrekkingen in natura wordt ervoor gezorgd dat ook deze kinderen kunnen meedoen op school of in het verenigingsleven. In totaal hebben 7 huishoudens gebruikgemaakt van Stichting Leergeld⁴.

⁴ In verband met de kleine aantallen (7 huishoudens) kunnen we geen kenmerken weergeven van deze huishoudens. We kunnen dan niet de privacy van de desbetreffende huishoudens niet waarborgen.

3.4. Collectieve zorgverzekering

Huishoudens met een inkomen tot 130 procent Wsm kunnen gebruikmaken van de collectieve zorgverzekering. In de gemeente Dinkelland behoren huishoudens met een inkomen tot 120 procent Wsm tot de primaire minimadoelgroep. In deze Armoedemonitor wordt het gebruik en de doelgroep van de collectieve zorgverzekering gerapporteerd met een inkomensgrens tot 130 procent Wsm.

In 2018 hebben 545 huishoudens gebruikgemaakt van de collectieve zorgverzekering. Dit zijn alle huishoudens die gebruik mogen maken van de collectieve zorgverzekering; dus huishoudens met een inkomen tot 130 procent Wsm. We kunnen het inkomen niet exact vaststellen. Er zal een deel van deze groep een inkomen hebben tussen 120 en 130 procent Wsm. Wat we uit ervaring kunnen stellen is dat het grootste deel van deze groep een inkomen heeft tot 120 procent Wsm.

Twee derde van de huishoudens die in 2018 gebruik hebben gemaakt van de collectieve zorgverzekering heeft een AOW-uitkering en een op de vijf heeft een ander inkomen, zoals een WW of werk. 56 procent is alleenstaand en ruim een kwart (29 procent) is een meerpersoonshuishouden zonder kinderen. Slechts 15 procent van de huishoudens met thuiswonende kinderen heeft gebruik gemaakt van de collectieve zorgverzekering. 71 procent van de 545 huishoudens heeft een Nederlandse achtergrond.

Tabel 3.4.1 Kenmerken gebruikers collectieve zorgverzekering

Categorie	2018	
	Aantal	%
Inkomensbron		
Participatiewet	100	18%
AOW	335	62%
Ander inkomen	110	20%
Totaal	545	100%
Huishoudtype		
Alleenstaand	305	56%
Eenoudergezin	21	4%
Meerpers zonder kinderen	158	29%
Meerpers met kinderen	61	11%
Totaal	545	100%
Leeftijdscategorie		
Tot 45 jaar	78	16%
45 jaar - AOW	123	23%
AOW	335	61%
Totaal	545	100%
Herkomst		
Nederlandse achtergrond	388	71%
Westerse migratieachtergrond	82	15%
Niet-westerse migratieachtergrond	75	14%
Totaal	545	100%

Van deze 545 huishoudens hebben 123 huishoudens in 2018 alleen gebruikgemaakt van de collectieve zorgverzekering en niet van een andere regeling. Uit de bestanden die voor dit onderzoek worden gebruikt, kan niet worden vastgesteld wat het exacte inkomen is. We kunnen vaststellen dat het inkomen van deze 123 huishoudens niet hoger is dan 130 procent Wsm, omdat ze anders de collectieve zorgverzekering niet mogen gebruiken. Uit ervaring kan worden gesteld dat het grootste deel van deze groep een inkomen heeft tot 120 procent Wsm en dat slechts een aantal huishoudens een inkomen tot 130 procent Wsm hebben.

Als de groep die alleen gebruik heeft gemaakt van de collectieve zorgverzekering en verder geen andere regelingen heeft gebruikt wordt geanalyseerd, dan zien we eigenlijk eenzelfde verdeling als wanneer alle 545 huishoudens worden geanalyseerd. De grootste groep ontvangt een AOW-uitkering en 79 procent heeft een Nederlandse achtergrond. Als we naar huishoudtype kijken, dan zijn het met name huishoudens zonder kinderen die alleen gebruik hebben gemaakt van de collectieve zorgverzekering; 44 procent is alleenstaand en 49 procent is een meerpersoonshuishouden zonder kinderen. Slechts 7 procent heeft thuiswonende kinderen.

In onderstaande tabel worden de kenmerken van de 123 huishoudens die in 2018 alleen gebruik hebben gemaakt van de collectieve zorgverzekering weergegeven.

Tabel 3.4.2 Kenmerken gebruikers van alleen de collectieve zorgverzekering

Categorie	2018	
	Aantal	%
Inkomensbron		
Participatiewet	10	8%
AOW	87	71%
Ander inkomen	26	21%
Totaal	123	100%
Huishoudtype		
Alleenstaand	54	44%
Meerpers zonder kinderen	60	49%
Huishoudens met kinderen (eenoudergezin en meerpers met kinderen)	9	7%
Totaal	123	100%
Leeftijdscategorie		
Tot AOW	36	29%
AOW	87	71%
Totaal	123	100%
Herkomst		
Nederlandse achtergrond	97	79%
Migratieachtergrond	26	21%
Totaal	123	100%

4. Wmo en schuldhulpverlening

4.1. Ruim de helft van de minimahuishoudens maakt gebruik van de Wmo

In 2018 hebben 1.464 huishoudens gebruikgemaakt van een of meerdere Wmo-voorzieningen. Dat is iets minder dan het aantal huishoudens in 2015; 1.664 huishoudens. Van de 1.464 huishoudens heeft 25 procent (367 huishoudens) een minimuminkomen. Dat betekent dat ruim de helft (51 procent) van alle minimahuishoudens een Wmo-voorziening heeft. In 2015 was dit 43 procent van alle minima. Bij andere gemeenten zien we dat gemiddeld 20 à 25 procent van de minimahuishoudens gebruikmaakt van de Wmo, de overlap in de gemeente Dinkelland ligt daar dus ver boven. Gemiddeld gezien maken minima vaker gebruik van de Wmo dan inwoners met een hoger inkomen; 11 procent van de huishoudens met een inkomen hoger dan 120 procent Wsm maakt gebruik van de Wmo.

Van de 367 minimahuishoudens met Wmo is twee derde alleenstaand en heeft 8 procent thuiswonende kinderen. 68 procent ontvangt AOW en 80 procent heeft een Nederlandse achtergrond.

Tabel 4.1.1 Inkomensverdeling Wmo-gebruikers

Wmo	2015		2018		Aandeel Wmo t.o.v. alle huishoudens
	Aantal	%	Aantal	%	
Tot 120% Wsm	216	13%	367	25%	51%
Overige huishoudens	1.448	87%	1.097	75%	11%
Totaal	1.664	100%	1.464	100%	14%

Tabel 4.1.2 Kenmerken minimahuishoudens tot 120% met Wmo

Categorie	2015		2018	
	Aantal	%	Aantal	%
Inkomensbron				
Participatiewet	31	14%	39	10%
AOW	137	64%	248	68%
Overig	48	22%	80	22%
Totaal	216	100%	367	100%
Huishoudtype				
Alleenstaand	134	62%	246	67%
Meerpers zonder kinderen	60	28%	91	25%
Huishoudens met thuiswonende kinderen	22	10%	30	8%
Totaal	216	100%	367	100%
Leeftijdscategorie				
Tot 45 jaar	31	15%	48	13%
45 tot AOW-leeftijd	48	22%	71	19%
AOW-leeftijd	137	63%	248	68%
Totaal	216	100%	367	100%
Herkomst				
Nederlandse achtergrond	160	74%	293	80%
Migratieachtergrond	56	26%	74	20%
Totaal	216	100%	367	100%

4.2. Van alle minimahuishoudens maakt 4,5 procent gebruik van schulddienstverlening

Schulddienstverlening (SDV) is bedoeld voor inwoners die zelf hun problematische schulden niet meer kunnen oplossen. Het belangrijkste onderdeel van schulddienstverlening betreft een minnelijke schuldregeling door Stadsbank Oost Nederland. Wanneer een minnelijk traject niet mogelijk is, kan een aanvraag worden gedaan voor toelating tot de WSNP (het wettelijk traject).

In 2018 kregen 63 huishoudens een vorm van schulddienstverlening. Dit aantal is nagenoeg gelijk gebleven aan het aantal huishoudens in 2015. Ruim de helft (51 procent) van de huishoudens heeft een inkomen tot 120 procent Wsm. Afgezet tegen alle minima betekent dit dat 4,5 procent van de minimahuishoudens een vorm van schulddienstverlening heeft gekregen. Bij andere gemeenten loopt dat aandeel uiteen van 10 tot 20 procent.

28 procent van de minimahuishoudens die een SDV-traject doorloopt heeft thuiswonende kinderen, 75 procent heeft een Nederlandse achtergrond en 59 procent heeft een overig inkomen.

Tabel 4.2.1 Inkomensverdeling SDV-gebruikers

SDV	2015		2018		Aandeel SDV t.o.v. alle huish.
	Aantal	%	Aantal	%	
Tot 120% Wsm	47	53%	32	51%	4,5%
Overige huishoudens	41	47%	31	49%	0,3%
Totaal	88	100%	63	100%	0,6%

Tabel 4.2.2 Kenmerken minimahuishoudens tot 120% met SDV

Categorie	2015		2018	
	Aantal	%	Aantal	%
Inkomensbron				
Participatiewet	26	55%	13	41%
Overig inkomen	21	45%	19	59%
Totaal	47	100%	32	100%
Huishoudtype				
Huishoudens zonder kinderen	31	66%	23	72%
Huishoudens met kinderen	16	34%	9	28%
Totaal	47	100%	32	100%
Leeftijdscategorie				
Tot 45 jaar	20	43%	11	34%
45 jaar en ouder	27	57%	21	66%
Totaal	47	100%	32	100%
Herkomst				
Nederlandse achtergrond	28	60%	24	75%
Migratieachtergrond	19	40%	8	25%
Totaal	47	100%	32	100%

5. Bevindingen Armoedemonitor

In dit afsluitende hoofdstuk van de Armoedemonitor worden de onderzoeksvragen beantwoord en maken we een verbinding tussen de cijfers en het beleid. De onderzoeksvragen worden in willekeurige volgorde beantwoord.

- Wat is de huidige omvang en samenstelling van de klant- en doelgroep voor het armoedebeleid en de schulddienstverlening? En hoe heeft de doelgroep zich ten opzichte van 2015 ontwikkeld?
- Hoeveel kinderen groeien op in een minimahuishouden en hoe ziet die groep er uit?
- Hoe groot is het huidige gebruik en het bereik van de verschillende regelingen, tevens onderverdeeld naar diverse kernen in de gemeente? En hoe heeft het bereik zich ten opzichte van 2015 ontwikkeld?
- Hoe groot is de groep die geen gebruik maakt van de regelingen?
- Hoe goed wordt de doelgroep bereikt?
- Wat zijn de stapelingseffecten in het gebruik van de diverse regelingen?

5.1. Kenmerken doelgroep armoedebeleid

In deze paragraaf wordt de huidige omvang en samenstelling van de klant- en doelgroep voor het armoedebeleid en de schulddienstverlening weergegeven. Tevens wordt het aantal kinderen dat opgroeit in een minimahuishouden en de kenmerken van de groep beschreven. Waar mogelijk vergelijken we de aantallen en kenmerken met de doelgroep in 2015.

Omvang doelgroep

De totale doelgroep van het armoedebeleid in de gemeente Dinkelland bestaat uit 715 huishoudens. Dit zijn huishoudens met een inkomen lager of gelijk aan 120 procent van het wettelijk sociaal minimum. Deze huishoudens vormen 6,8 procent van alle huishoudens in de gemeente. Het aantal en aandeel minima is ten opzichte van 2015 fors gestegen (2015: 500 huishoudens; 4,9 procent).

Kinderen in minimahuishoudens en eenoudergezinnen

In totaal groeien 250 kinderen in de leeftijd tot 18 jaar op in een minimahuishouden. Dit is 4,7 procent van alle kinderen in de gemeente. In 2015 groeiden 185 kinderen (3,4 procent) op in een minimahuishouden.

Kinderen in een eenoudergezin groeien negen keer zo vaak op in een minimahuishouden als kinderen in een gezin met twee ouders; 27 procent tegenover 3 procent. Ook in gezinnen met een niet-westerse migratieachtergrond is het aandeel kinderen hoger dan gemiddeld; meer dan de helft (57 procent) van de kinderen uit een dergelijk gezin groeit op in een minimahuishouden.

Huishoudens met een niet-westerse migratieachtergrond

Huishoudens met een niet-westerse migratieachtergrond hebben vaker een minimuminkomen dan gemiddeld; bijna de helft (48 procent) van alle huishoudens met een dergelijke achtergrond heeft een inkomen tot 120 procent Wsm (gemiddeld is het aandeel minima 6,8 procent). In 2015 was dit aandeel 41 procent. Door de komst van statushouders sinds 2015 is deze groep in veel gemeenten een stuk groter (geworden).

Langdurige minima

Een derde belangrijke doelgroep zijn de huishoudens die al drie jaar of langer een inkomen tot 120 procent Wsm hebben. In de gemeente Dinkelland behoort 86 procent (611 huishoudens) van alle minimahuishoudens tot de langdurige minima. Het aantal en aandeel langdurige minima is ten opzichte van 2015 fors gestegen; in 2015 waren 157 huishoudens (31 procent) langdurig minima.

Concentratie minimahuishoudens in Denekamp

In de woonplaats Denekamp wonen relatief meer minimahuishoudens en minimakinderen dan in de andere woonplaatsen in de gemeente Dinkelland.

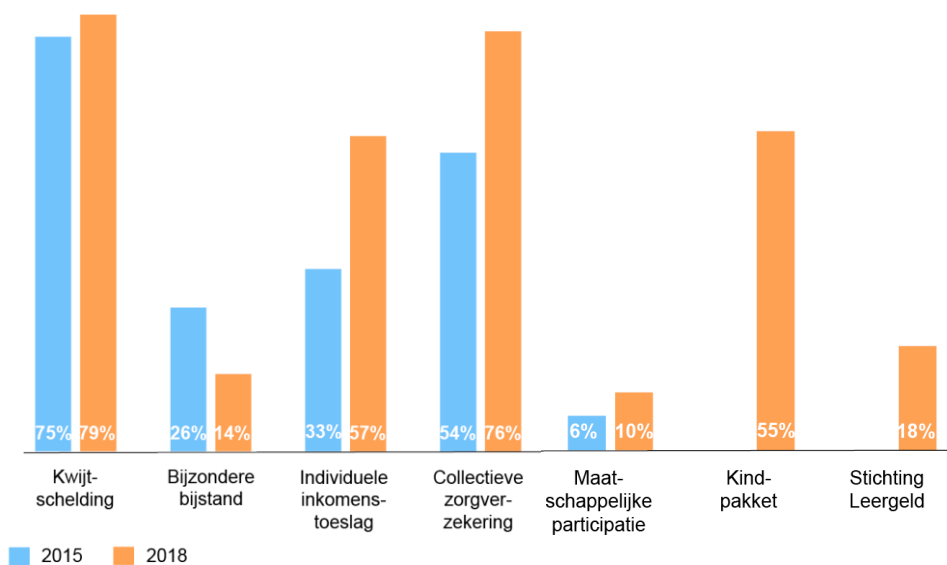
Multi-problematiek

Minimahuishoudens maken meer gebruik van de Wmo, schulddienstverlening en Jeugdwet dan huishoudens die geen minimuminkomen hebben.

5.2. Gebruik minimaregelingen

In deze paragraaf wordt het huidige gebruik en het bereik van de verschillende regelingen beschreven. Tevens wordt er gekeken naar de ontwikkelingen ten opzichte van 2015. Daarna komen de niet-gebruikers aan bod en kijken we hoe goed de doelgroep wordt bereikt.

Bereik regelingen

*De individuele studietoeslag is in bovenstaand figuur niet meegenomen, omdat het gebruik te laag is.

- In 2018 is het gebruik en bereik van de kwijtschelding hoger dan in 2015. In 2018 hebben 234 huishoudens kwijtschelding voor de gemeentelijke heffingen gekregen, een bereik van 79 procent van de doelgroep (2015: 225 huishoudens, 75 procent). Gemiddeld ligt het bereik van de kwijtschelding tussen 70 en 75 procent bij andere gemeenten. Het bereik van de kwijtschelding is in de gemeente Dinkelland gestegen en ligt in lijn met de landelijke cijfers. Deze stijging komt door een verandering in de werkwijze. Voor de kwijtschelding gemeentelijke belastingen worden de bijstandsgerechtigden aangeschreven. Hierdoor is het bereik vergroot;
- Het bereik van de bijzondere bijstand is ten opzichte van 2015 gedaald van 26 procent naar 14 procent. In 2018 hebben 103 huishoudens gebruikgemaakt van de bijzondere bijstand; samen hebben zij 815 verstrekkingen gekregen via de bijzondere bijstand.
- De individuele inkomens-toeslag kent een bereik van 57 procent in 2018. Dat is een aanzienlijke stijging ten opzichte van 2015. Het aantal gebruikers is gestegen van 36 naar 99 huishoudens. Gemiddeld is het bereik bij andere gemeenten 55 à 60 procent. Het bereik van de gemeente Dinkelland ligt in lijn met dit gemiddelde;
- Het gebruik van de collectieve zorgverzekering is in de periode 2015 – 2018 aanzienlijk gestegen van 271 huishoudens in 2015 naar 545 huishoudens in 2018. Het bereik van 76 procent ligt aanzienlijk hoger dan het gemiddelde bereik in andere gemeenten (35 à 40 procent). Vanaf 1 januari 2016 is in de gemeente een campagne gevoerd voor de collectieve zorgverzekering. Dit verklaart de stijging van het gebruik en bereik;

- In 2018 hebben 76 huishoudens gebruikgemaakt van de regeling Maatschappelijke participatie, een bereik van 10 procent van de doelgroep. Ten opzichte van 2015 is het gebruik licht gestegen. Het bereik ligt nog wel onder het bereik bij andere gemeenten, daar zien we een bereik tussen 40 en 50 procent voor een participatieregeling voor volwassenen;
- In 2018 hebben 138 kinderen gebruikgemaakt van het Kindpakket, 55 procent van de doelgroep. Dat ligt iets lager dan het bereik van een kindregeling in andere gemeenten (meestal rond 60 procent). Deze regeling is in december 2017 ingevoerd en is daarom een relatief nieuwe regeling. Voor een nieuwe regeling is het bereik hoog;
- In de analyseperiode hebben 7 huishoudens gebruikgemaakt van Stichting Leergeld, 18 procent van de doelgroep. Deze regeling is in januari 2018 ingevoerd, dit kan een verklaring zijn voor het lage gebruik en bereik. Bij veel andere gemeenten is een bereik tussen de 40 en 50 procent gangbaar.

Niet-gebruikers

Er zijn 37 huishoudens die van geen enkele regeling gebruik maken. Dit zijn met name alleenstaanden, bijstandsgerechtigden, huishoudens tussen de 45 jaar en AOW-gerechtigde leeftijd en huishoudens met een Nederlandse achtergrond.

Hoe goed wordt de doelgroep bereikt?

Uit het bereik van de minimaregelingen blijkt in hoeverre de doelgroep wordt bereikt. Het bereik van verschillende regelingen is ten opzichte van 2015 gestegen. Dit houdt in dat de doelgroep beter wordt bereikt dan in 2015. Daarnaast is het bereik van bijvoorbeeld de kwijtschelding en de collectieve zorgverzekering hoger dan het gemiddelde bereik van veel andere gemeenten. Dit heeft onder andere te maken met een verandering in werkwijze voor de kwijtschelding en een promotiecampagne voor de collectieve zorgverzekering. 5 procent van alle minimahuishoudens heeft geen gebruikgemaakt van een regeling.

5.3. Gebruik Wmo, schulddienstverlening en Jeugdwet

In deze paragraaf worden de stapelingseffecten in het gebruik van de diverse voorzieningen beschreven.

Minimahuishoudens maken vaker gebruik van de Wmo, schulddienstverlening en Jeugdwet dan niet-minima (huishoudens met een inkomen hoger dan 120 procent Wsm): 51 procent van de minima heeft gebruik gemaakt van een of meerdere Wmo-voorzieningen, 4,5 procent heeft ook schulddienstverlening en 38 procent van de minimahuishoudens met kinderen krijgt hulp vanuit de Jeugdwet. Bij huishoudens met een inkomen hoger dan 120 procent Wsm zijn de cijfers als volgt: 11 procent heeft een of meerdere Wmo-voorzieningen, 0,3 procent zit in een schulddienstverleningstraject en 13 procent van de huishoudens met kinderen krijgt hulp vanuit de Jeugdwet.

5.4. Aanbevelingen

In bijlage 5 staat een aantal kenmerken per doelgroep weergegeven. Daarnaast is per minimaregeling het aantal gebruikers per doelgroep benoemd. Dit geeft een duidelijk beeld van de doelgroepen.

AOW'ers

De groep ouderen is een kwetsbare groep die in de periode 2015 – 2018 aanzienlijk is gegroeid. Er dient hier echter wel een kanttekening bij te worden geplaatst. Doordat de gemeente Dinkelland vanaf 1 januari 2016 een campagne heeft gevoerd voor de collectieve zorgverzekering, is het bereik van deze regeling fors gestegen. Het zijn voornamelijk AOW'ers die door deze campagne gebruik zijn gaan maken van de collectieve zorgverzekering en daardoor in beeld zijn gekomen bij de gemeente als zijnde minima, waar ze eerder nog niet bij de gemeente in beeld waren. Dit neemt niet weg dat dit een grote groep is waar aandacht voor nodig is. Deze groep AOW'ers zullen geen inkomensverbetering meer krijgen. Hiervoor zal dus een ander beleid voor moeten worden gemaakt dan voor huishoudens die nog perspectief op

een inkomensverbetering hebben. De gemeente zou de groep AOW'ers kunnen ondersteunen in het onderhouden en/of opbouwen van een netwerk, zodat ze niet in een sociaal isolement terecht komen naarmate ze ouder worden. Daarnaast is hulp in de zorg(kosten) van belang.

Verhogen bereik Maatschappelijke participatie

In de gemeente Dinkelland is er een minimaregeling voor volwassenen: Maatschappelijke participatie. Echter, het bereik van deze regeling is relatief laag. Slechts 10 procent van de doelgroep heeft in 2018 gebruikgemaakt van de regeling. De gemeente zou kunnen onderzoeken waarom dit bereik laag is. Dit zou namelijk verschillende redenen kunnen hebben:

- Is de regeling te weinig bekend onder de doelgroep? Uit de enquête blijkt dat een kwart van de respondenten bekend is met de regeling; driekwart van de respondenten kent de regeling dus niet. De gemeente zou door middel van folders en/ of flyers de bekendheid kunnen vergroten. Daarnaast kan met behulp van verenigingen, scholen en/ of andere ontmoetingsplekken de doelgroep worden gewezen op de mogelijkheden van deze regeling;
- Is het aanvragen van de regeling (te) moeilijk? Of krijgen de inwoners genoeg mogelijkheden om de regeling aan te vragen? Op de website van Stichting Welzijn Tubbergen Dinkelland (SWTD) staat dat inwoners deze regeling kunnen aanvragen op dinsdagochtend tussen 10 uur en 12 uur. Wellicht is het voor een deel van de doelgroep niet mogelijk in dit korte tijdsinterval een aanvraag te doen;
- Is het aanbod/ het pakket niet aantrekkelijk (genoeg)?
- Is de bijdrage (het bedrag) waar ze gebruik van kunnen maken niet aantrekkelijk (genoeg)?

Bereiken doelgroep huishoudens niet-westerse migratieachtergrond

Huishoudens met een niet-westerse migratieachtergrond hebben vaker dan gemiddeld een inkomen tot 120 procent Wsm; 48 procent van alle huishoudens met een dergelijke achtergrond heeft een minimuminkomen. Deze groep is in de periode 2015 – 2018 gegroeid; in 2015 was het aandeel 41 procent. Bij veel andere gemeenten zien we dat ongeveer 30 procent van alle huishoudens met een niet-westerse migratieachtergrond een minimuminkomen heeft.

In 2018 groeit 57 procent van de kinderen met een niet-westerse migratieachtergrond op in een minimahuishouden. Ook dit aandeel is in de periode 2015 – 2018 groter geworden (2015: 48 procent).

Doordat de groep minimahuishoudens met een niet-westerse migratieachtergrond en de groep kinderen met een niet-westerse migratieachtergrond die opgroeit in een minimahuishouden groter geworden is raden wij aan om (meer) aandacht te besteden aan deze groep. Dit kan door te onderzoeken of deze groep wel in voldoende mate en op de juiste manier wordt benaderd. Het kan zijn dat er een taalbarrière is die de hulpverlening bemoeilijkt. Of er is een cultuurverschil waardoor de sociale teams moeizaam achter de voordeur komen en minder goed kunnen ondersteunen in de problematieken. Hierdoor kan het zijn dat deze groep tussen wal en schip valt. We adviseren de gemeente Dinkelland om nader te analyseren hoe deze groep geholpen kan worden en wat ze nodig hebben.

Huishoudens met thuiswonende kinderen

117 huishoudens met kinderen hebben een inkomen tot 120 procent Wsm. Hierbij gaat het om 250 kinderen. Het aantal kinderen dat opgroeit in een minimahuishouden is gestegen. Om deze huishoudens te ondersteunen zou de gemeente meer in kunnen zetten op het bereik van de kindregelingen (Stichting Leergeld en het Kindpakket). Dit zou kunnen door de regelingen meer onder de aandacht te brengen. Tevens zou er gekeken kunnen worden of deze doelgroep geholpen kan worden om passend werk te vinden. Zodat ze uit de minimadoelgroep komen. Verder zou er ingezet kunnen worden op vroegsignalering. Hiermee wordt voorkomen dat huishoudens in de minimadoelgroep terecht komen. Wellicht kan het project 'Vroeg er op af' worden geïntensiveerd.

6. Enquête: Kenmerken respondenten

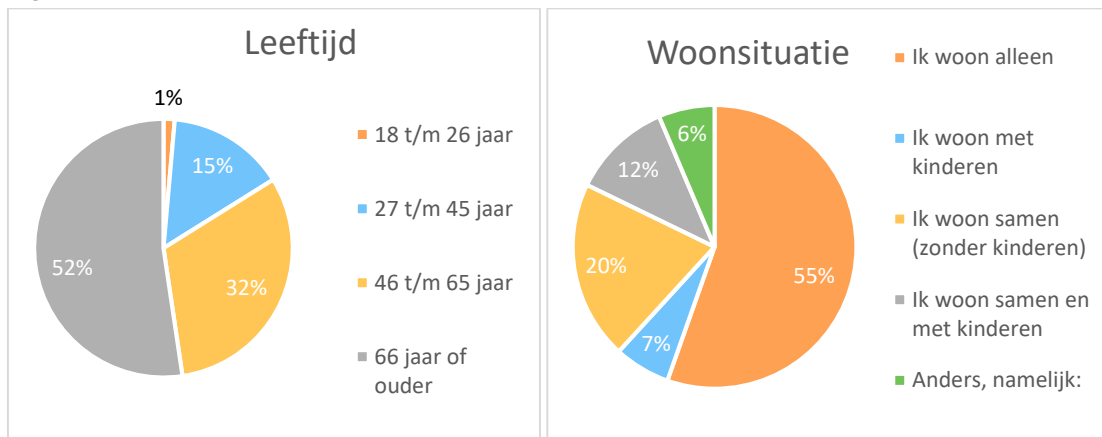
In dit hoofdstuk staat een aantal kenmerken van de respondenten.

Ruim de helft van de respondenten is ouder dan 66 jaar en daarnaast is 55 procent alleenstaand

Meer dan de helft (52 procent) van de respondenten is ouder dan 66 jaar en een derde is tussen 46 en 66 jaar oud. Slechts 1 procent van de respondenten is jonger dan 27 jaar.

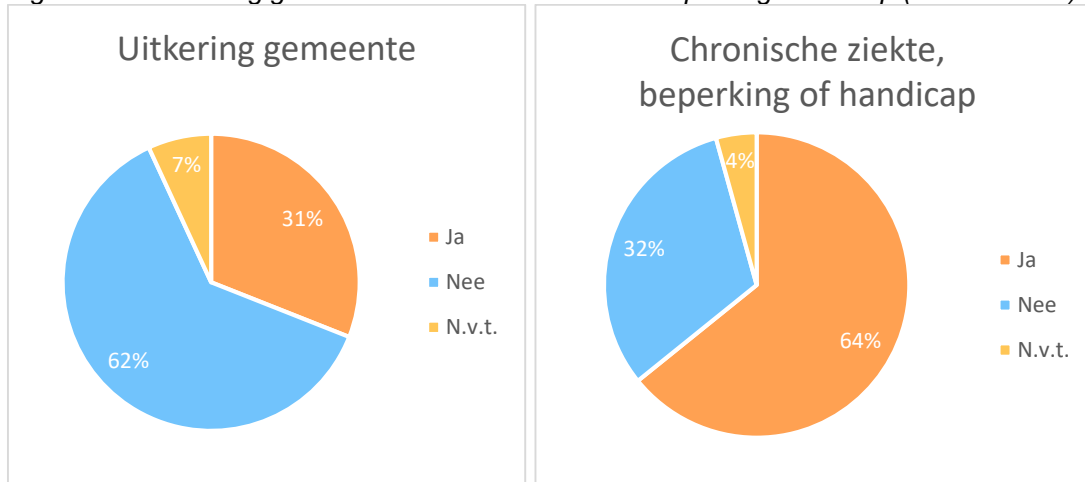
Ruim de helft van de respondenten woont alleen en 19 procent heeft thuiswonende kinderen. Onder "anders" is bijvoorbeeld wonend bij ouders of (volwassen) kinderen of in een zorginstelling ingevuld.

Figuur 6.1.1. Leeftijd en woonsituatie van respondenten (N=279 & 280)

Ruim 30 procent van de respondenten heeft een uitkering van de gemeente en bijna twee derde heeft een chronische ziekte, beperking of handicap.

Figuur 6.1.2 Uitkering gemeente en chronische ziekte/ beperking/ handicap (N=248 & 257)

7. Enquête: Regelingen

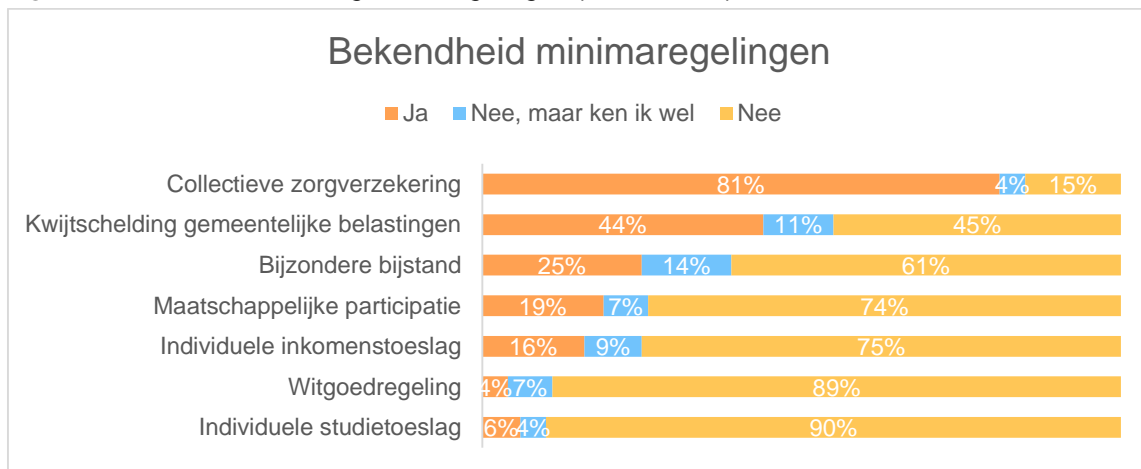
In dit hoofdstuk komen de minimaregelingen aan bod. We gaan onder andere in op de bekendheid en het gebruik, de aanvraagprocedure en het effect van de regelingen.

De collectieve zorgverzekering is het meest bekend onder de respondenten

De collectieve zorgverzekering is veruit de meest bekende minimaregeling: 81 procent van de respondenten maakt er al gebruik van en nog eens 4 procent geeft aan de regeling te kennen. Het contrast met de overige regelingen is groot: de kwijtschelding van de gemeentelijke belastingen, die op de tweede plaats staat qua bekendheid en gebruik, is bij 55 procent van de respondenten bekend. Voor sommige regelingen geldt een zeer specifieke doelgroep, zoals de individuele studietoeslag, of een beperkt gebruik, zoals de witgoedregeling⁵. Dit verklaart waarom van deze regelingen weinig gebruik wordt gemaakt, respectievelijk 6 en 4 procent. Echter regelingen als bijzondere bijstand en maatschappelijke participatie, beide met een flinke doelgroep, zijn met 39 procent en 26 procent niet goed bekend bij een grote groep respondenten.

205 respondenten maken niet van alle regelingen gebruik. De voornaamste reden die hiervoor gegeven wordt is dat ze sommige regelingen niet kennen (45 procent van de respondenten). Daarnaast weet 28 procent niet hoe ze de regelingen moeten aanvragen en 20 procent geeft aan dat zij de regelingen niet nodig hebben. Respondenten die van geen enkele regeling gebruikmaken (dat zijn er 12) geven aan dat zij sommige regelingen niet kennen of dat zij niet weten hoe ze de regelingen moeten aanvragen en/ of het aanvragen te moeilijk vinden.

Figuur 7.1.1. Bekendheid en gebruik regelingen (N=185 -256)

⁵ De witgoedregeling is niet meer actief in de gemeente Dinkelland. Minima kunnen via de bijzondere bijstand een aanvraag doen voor een vergoeding van de kosten.

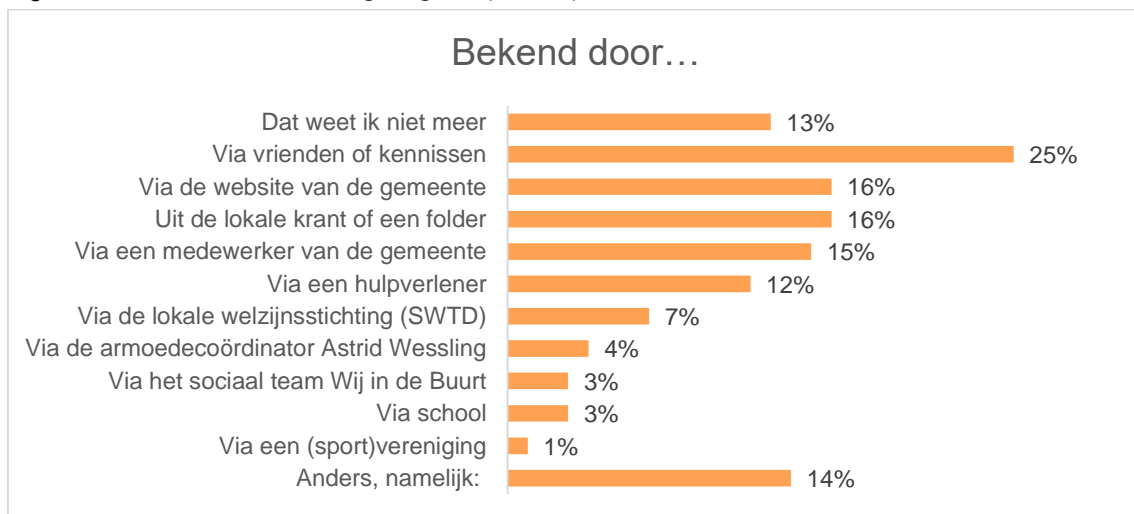
Figuur 7.1.2. Reden geen gebruik van regelingen (N=202)

Vrienden/ kennissen, lokale kranten/ folders en de website van de gemeente zijn belangrijke informatiebronnen

Vrienden/ kennissen, lokale kranten/ folders en de website en medewerkers van de gemeente zijn de voornaamste informatiebronnen als het gaat om het bekend raken met de minimaregelingen. Bij "anders" zijn antwoorden gegeven zoals kinderen, de huisarts en de zorgverzekeraar. Maar ook geven meerdere respondenten hier aan dat deze enquête de eerste keer is dat zij over deze regelingen lezen.

Figuur 7.1.3. Hoe kent u de regelingen? (N=261)

Bijna een derde van de respondenten kan door de regelingen noodzakelijke medische zorg krijgen

De regelingen helpen bij 32 procent van de respondenten de noodzakelijke medische zorg te krijgen. 29 procent van de respondenten kan door de regelingen hun rekeningen betalen en 17 procent kan door de regelingen andere mensen ontmoeten. De regelingen hebben minder effect op het doen van vrijwilligerswerk. Dit kan verklaard worden doordat de regelingen daar niet specifiek voor zijn bedoeld. Bij "anders" zijn antwoorden gegeven zoals het af en toe iets kunnen ondernemen, het leven gemakkelijker maken en naar school.

Figuur 7.1.4. Effect van de regelingen (N=253)

Ontbrekende regelingen

Een derde van de respondenten mist geen regelingen en nog eens 17 procent weet niet of zij iets missen. De overige groep geeft aan vooral regelingen voor reiskosten, zorgkosten, sporten en leuke activiteiten te missen. Bij "anders" zijn antwoorden gegeven zoals regelingen voor een fiets, parkeerkosten bij het ziekenhuis en (meer) huishoudelijke hulp.

Figuur 7.1.5. Regelingen die respondenten missen (N=283)

Toelichting op de gegeven antwoorden

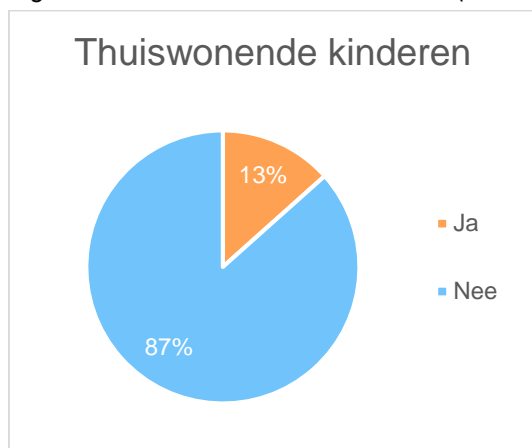
Respondenten kregen de mogelijkheid om hun antwoorden toe te lichten. Hieruit blijkt dat de informatievoorziening over de verschillende regelingen als gebrekkig wordt ervaren. Respondenten geven aan dat zij niet weten waar ze moeten zijn en dat het fijn zou zijn als de gemeente proactief informatie geeft. Meerdere respondenten noemen een brief van de gemeente over de collectieve zorgverzekering, maar daarbij zijn ze niet op de andere regelingen geattendeerd.

8. Enquête: Kinderen

13 procent van de respondenten heeft thuiswonende kinderen

Van alle respondenten heeft 13 procent (38 respondenten) thuiswonende kinderen.

Figuur 8.1.1. Thuiswonende kinderen (N=283)

Kinderen kunnen door een laag inkomen niet altijd voldoende kleding of schoenen kopen of lid worden van een (sport)vereniging

Van de respondenten geeft 32 procent aan dat zij niet voldoende kleding/schoenen voor hun kind kunnen kopen. Ook lid worden van een (sport)vereniging en kleding of spullen kopen die daarvoor nodig zijn is voor ruim een kwart van de respondenten moeilijk. Enkele kinderen kunnen niet naar het ziekenhuis of de juiste medicijnen krijgen omdat de kosten daarvoor te hoog zijn.

Bij "anders" zijn antwoorden gegeven zoals op vakantie kunnen gaan, zwemles volgen of een fiets aanschaffen.

Figuur 8.1.2. Kinderen kunnen niet meedoen i.v.m. te hoge kosten (N=38)

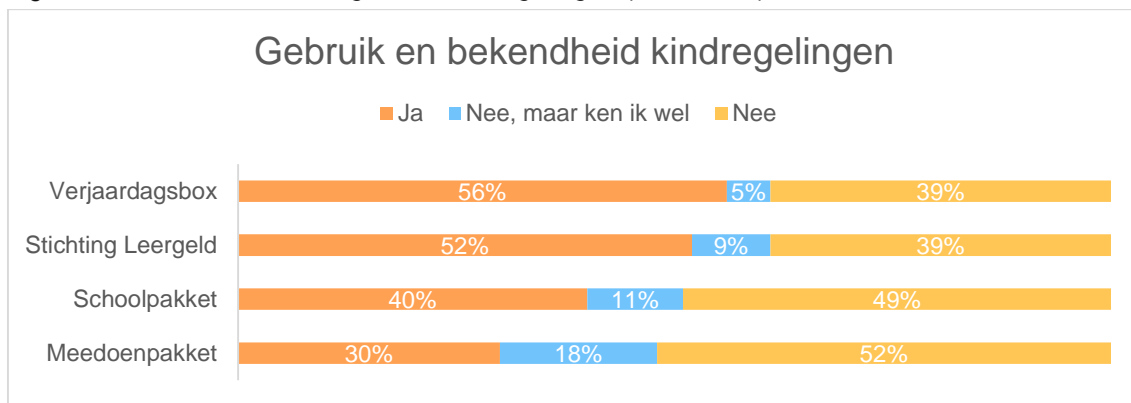
De verjaardagsbox en Stichting Leergeld zijn de meest bekende kindregelingen

61 procent van de respondenten is bekend met de verjaardagsbox en Stichting Leergeld. Ruim 50 procent van de respondenten maakt ook gebruik van deze twee regelingen. Het meedoenpakket is met 30 procent het minst gebruikt en ook het minst bekend bij de respondenten.

Er zijn 13 respondenten die geen enkele kindregeling gebruiken.

Kinderen die geen gebruikmaken van de regelingen, kunnen vaker niet mee doen met activiteiten op school, lid worden van een (sport)vereniging of voldoende kleding/ schoenen kopen omdat de kosten daarvoor te hoog zijn.

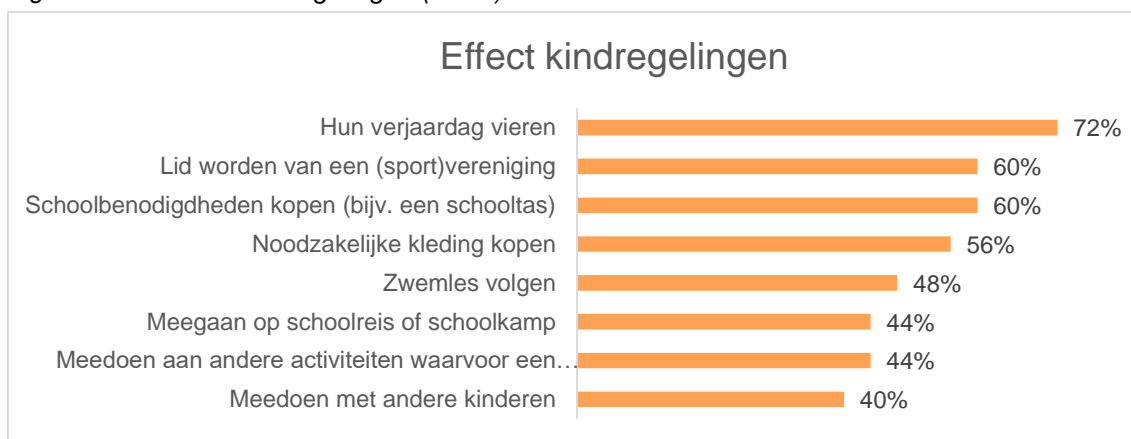
Figuur 8.1.3. Bekendheid en gebruik kindregelingen (N=31 – 36)

Door de kindregelingen kunnen kinderen hun verjaardag vieren

Voor 72 procent van de respondenten helpen de regelingen om ervoor te zorgen dat hun kinderen hun verjaardag kunnen vieren. Toch geeft ook een op de vijf respondenten aan dat zijn kind niet de verjaardag kan vieren omdat de kosten daarvoor te hoog zijn. De regelingen helpen ook een groot deel van de respondenten om lid te worden van een (sport)vereniging, schoolbenodigdheden te kopen (beide 60 procent) en noodzakelijke kleding te kopen.

Figuur 8.1.4. Effect kindregelingen (N=25)

Een derde van de respondenten mist een regeling voor leuke activiteiten voor zijn kinderen

Een derde van de respondenten geeft aan dat zij een regeling missen voor leuke activiteiten voor hun kinderen en 18 procent mist een regeling voor schoolkosten. 16 procent zou graag een regeling zien voor het inrichten van de baby- en kinderkamer. Onder "anders" staan

antwoorden als een fiets, toegangkaartjes voor een dierentuin of attractiepark en iets voor kinderen op het speciaal onderwijs, die tussen wal en schip vallen.

Figuur 8.1.5. Kindregelingen die respondenten missen (N=38)

Quotes

Hieronder staat een aantal quotes van de respondenten uit de vragenlijst.

“Door de kwijtschelding van de gemeente heb ik geld voor de kinderen voor een uitje etc. Anders zou ik dit maandelijks moeten sparen”

“Het kost te veel om verjaardag te vieren. Ook de tickets en de reiskosten naar de dierenpark of attractiepark in andere stad kost te veel.”

“Voetbalschoenen, gewone schoenen, en het zou leuk zijn dat mijn zoon ook een keer een kinderfeestje kan vieren.”

9. Enquête: Medische kosten

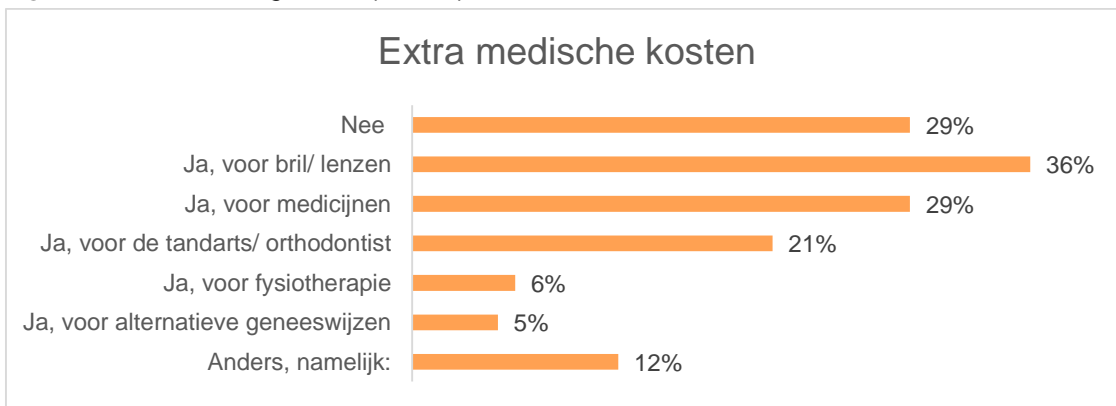
71 procent van de respondenten heeft extra medische kosten

Ruim twee derde (71 procent) van de respondenten heeft extra medische kosten die hij zelf moet betalen omdat deze kosten niet door hun zorgverzekering worden vergoed. Dit zijn met name kosten voor brillen/lenzen, kosten voor medicijnen, en kosten voor de tandarts/orthodontist. Onder "anders" zijn antwoorden gegeven als gehoorapparaat, aangepaste schoenen en bloedonderzoek.

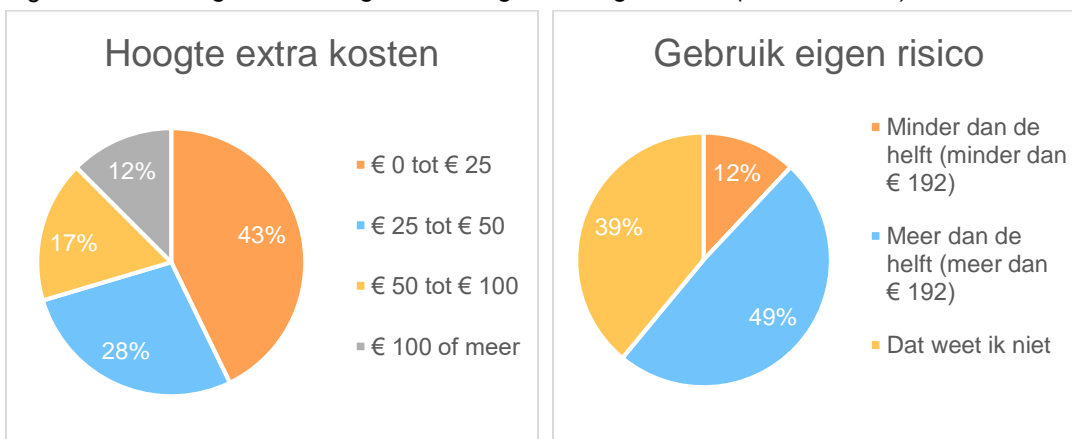
Bijna driekwart van de respondenten die naast hun zorgverzekering ook nog extra medische kosten maken, betaalt daar maandelijks niet meer dan € 50 voor. 17 procent betaalt maandelijks € 50 tot € 100 en 12 procent betaalt meer dan € 100 aan extra medische kosten.

49 procent van de respondenten heeft meer dan de helft van het eigen risico gebruikt en 12 procent heeft minder dan de helft gebruikt.

Figuur 9.1.1. Extra zorgkosten (N=283)

Figuur 9.1.2. Hoogte extra zorgkosten en gebruik eigen risico (N=152 & 259)

Ruim 30 procent van de respondenten mijdt weleens de zorg omdat de kosten te hoog zijn

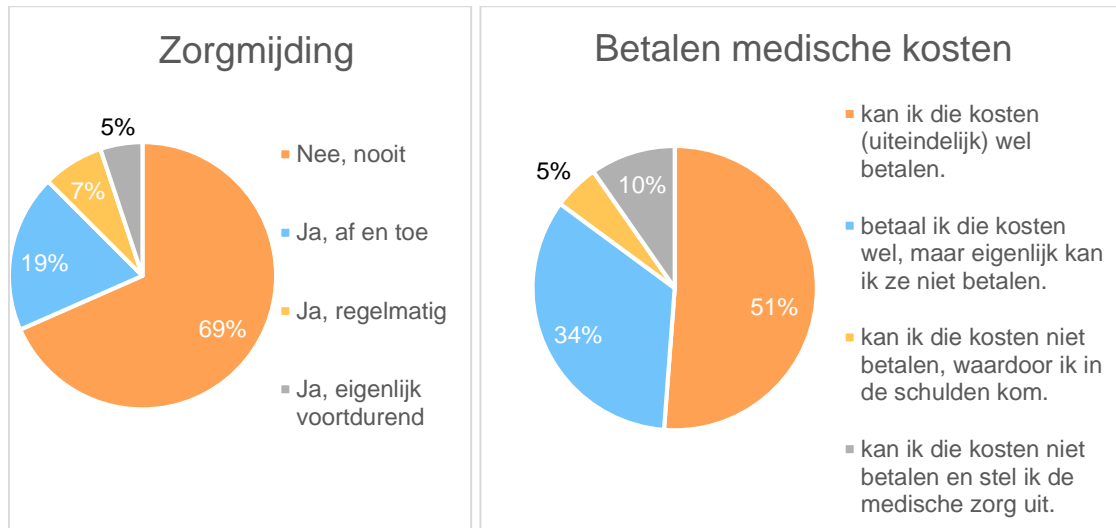
31 procent van de respondenten gaat weleens niet naar de huisarts, fysiotherapeut, tandarts of ziekenhuis omdat daarvoor de kosten te hoog zijn; 5 procent van de respondenten doet dat eigenlijk voortdurend.

Iets minder dan de helft van de respondenten geeft aan dat ze hun medische kosten niet kunnen betalen. 34 procent geeft aan dat ze de medische kosten betalen, maar eigenlijk kunnen ze het niet betalen en 5 procent kan de kosten niet betalen en komt in de schulden als

ze de zorg wel krijgen. Een op de tien respondenten kan de medische kosten niet betalen en stelt daarom de medische zorg uit.

Figuur 9.1.3. Zorgmijding en betalen medische kosten (N=272 & 248)

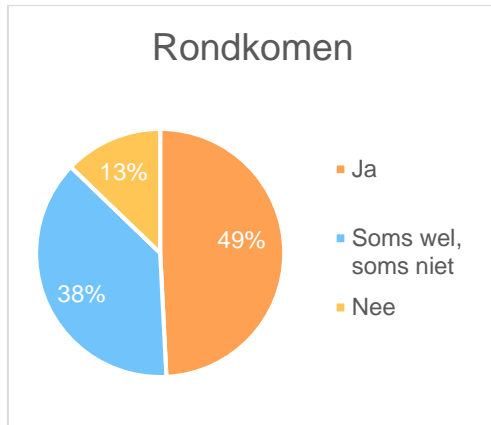

10. Enquête: Financiële situatie

De helft van de respondenten komt niet iedere maand rond

51 procent van de respondenten kan niet altijd maandelijks rondkomen. Hiervan kan 38 procent soms wel, soms niet rondkomen en 13 procent kan maandelijks niet rondkomen. De voornaamste redenen voor het niet rond kunnen komen zijn dat veel dingen duurder zijn geworden en dat respondenten weinig inkomsten en hoge vaste lasten hebben. Onder "anders" staan antwoorden als reiskosten en maandelijks wisselende kosten.

Figuur 10.1.1. Kunnen respondenten maandelijks rondkomen (N=266)

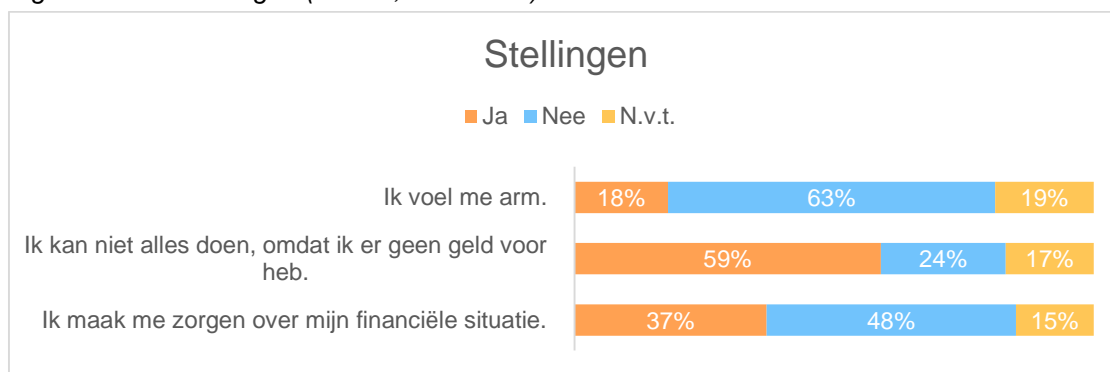
Figuur 10.1.2. Redenen voor niet rond kunnen komen (N=135)

18 procent van de respondenten voelt zich arm en bijna 40 procent maakt zich zorgen over de financiële situatie

Bijna een op de vijf respondenten geeft aan zich arm te voelen en 37 procent maakt zich zorgen over zijn financiële situatie. Bijna 60 procent van de respondenten geeft aan dat zij niet alles kunnen doen omdat ze er geen geld voor hebben.

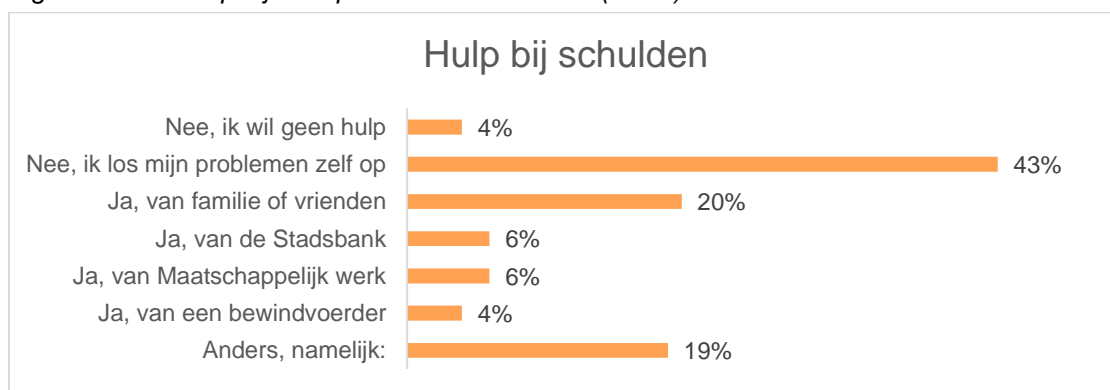
Figuur 10.1.3. Stellingen (N=224, 254 & 224)

Een op de vijf respondenten heeft schulden

21 procent van de respondenten heeft schulden. Het grootste deel van hen, 43 procent, geeft aan dat zij geen hulp nodig hebben bij het oplossen van hun schulden. Zij lossen hun schulden zelf op, 20 procent krijgt hulp van familie of vrienden. Onder "anders" zijn vooral antwoorden gegeven met een combinatie van hulp zoals armoedecoördinator en maatschappelijk werk en bewindvoerder, stadsbank en familie of vrienden.

Figuur 10.1.4. Hulp bij het oplossen van schulden (N=54)

11. Enquête: Tips

Aan het einde van de vragenlijst hadden respondenten de mogelijkheid om tips te geven aan de gemeente.

Tips die meerdere keren zijn genoemd:

- Meer duidelijkheid en bekendheid over de regelingen en begeleiding hierin (24 respondenten).
  - Respondenten missen informatie, waren niet op de hoogte van het bestaan van sommige regelingen;
  - Verschillende respondenten opperen dat de gemeente de minima die zij in beeld hebben, door bijvoorbeeld een uitkering, uit zichzelf aan kan schrijven met informatie over de regelingen waar zij voor in aanmerking komen;
  - Meerdere respondenten geven aan dat zij het vervelend vinden dat ze voor aanvragen van verschillende regelingen steeds weer alle inkomensinformatie moeten aanleveren, terwijl dit dan al bekend is bij de gemeente door een andere aanvraag;
  - Meerdere respondenten missen persoonlijk aandacht en hulp bij het aanvragen van de regelingen in de vorm van een vast aanspreekpunt;
- Een mogelijkheid om reiskosten naar het ziekenhuis te vergoeden (4 respondenten);
- Meerdere respondenten geven aan dat zij graag de witgoedregeling terug zouden zien. Hieruit blijkt dat deze regeling dus inderdaad niet goed bekend is, wat in Hoofdstuk 1 ook al duidelijk werd.

“Ik mis soms het aanspreekpunt van de afdeling sociale zaken. het schijnt dat ik wel een coach heb maar geen idee wie dat is.”

“Actiever informatiebeleid; specifiek voor ouderen die minder handig zijn met internet. En een laagdrempeliger eenvoudige aanvraagprocedure. Onzinnig dat alles iedere keer opnieuw beschreven en aangegeven dient te worden. De gegevens zijn bij de gemeente bekend!”

“De boodschappen worden duurder, maar de uitkering gaat niet omhoog, dat is wel moeilijk.”

“De eigen bijdrage voor huishoudelijke hulp klopt volgens mij niet, er wordt ook geen goede uitleg gegeven.”

“Gewoon standaard 1 keer gegevens vragen en dan alle regelingen toekennen die mogelijk zijn.”

“Het zou praktisch zijn als je al in beeld bent bij de gemeente om jaarlijks de mogelijkheden die er zijn toegestuurd te krijgen.”

“Ik ben goed geholpen bij het aanvragen van een bijstandsuitkering en het werd vlot uitgevoerd, dit gaat soms ook wel anders bij andere gemeenten wat je van andere hoort.”

“Publiceer regelingen in lokale krant en internet geen uittreksels maar regelingen zelf met voorwaarden.”

“Reiskosten, vooral naar ziekenhuizen, graag opnemen in een regeling. Bijvoorbeeld een Ov-kaart voor ouderen. Net als een hogere tegemoetkoming in de zorgverzekering. Nu is het minimaal.”

12. Panelgesprek

In totaal zijn 17 personen van verschillende maatschappelijke organisaties, cliëntenraden en medewerkers van de gemeente aanwezig geweest bij een panelgesprek. Dit zijn personen die actief zijn binnen het sociaal domein en die werken met de doelgroep.

Beeld van de doelgroep

De beelden van de doelgroep die worden geschetst door de deelnemers verschillen nogal. Dit hangt mede af van of, en met welke doelgroep men in aanraking komt. Er zijn veel verschillende groepen kinderen, ouderen, laagopgeleiden, mensen met psychische problemen, vluchtelingen. Bij de laatsten zitten soms ook hoogopgeleiden.

Kracht, overleven en leven in het hier en nu zijn volgens hen de kernwoorden. Ze leven echt met de dag, want de toekomst is veel te moeilijk om over na te denken. Het gaat lang niet altijd over schulden, maar vaak over schaarste. Mensen die iets verdienen en daardoor juist allerlei toeslagen kwijtraken komen ze ook tegen. Niet mee kunnen doen, geen contact hebben met de samenleving. Vaak door financiële situatie waar ze dan in terecht zijn gekomen. Schaarste, waardoor ze minder helder na kunnen denken en daardoor juist verkeerde keuzes maken. Ze kunnen niet anders dan in het hier en nu leven, omdat er ook weinig toekomstperspectief is.

Het beeld van een korte termijn perspectief bij de doelgroep, geen zicht op de toekomst hebben en daardoor weleens verkeerde beslissingen nemen, is herkenbaar voor vele deelnemers. Een groot deel van de doelgroep weet niet wat ze kunnen krijgen (onwetendheid bijvoorbeeld bij ouderen) en kan de consequenties ook niet overzien van het aanvragen van bepaalde regelingen. Ze missen het overzicht. Ze zien soms af van bepaalde regelingen omdat ze het te ingewikkeld vinden om bepaalde regelingen aan te vragen. Na enkele teleurstellingen haken ze dan ook vaak af. De regelingen en processen zijn ingewikkeld en je moet de mensen uit de doelgroep echt aan de hand nemen omdat ze niet in staat zijn om voor zichzelf op te komen is volgens een deel van de aanwezigen het beeld dat ze hebben van de doelgroep.

Ook schaamte over de situatie waarin ze verkeren, het voor de buitenwereld willen verbergen en de daar bijkomende stress is een beeld dat een groot deel van de deelnemers noemt en herkent. Een enkeling vindt het kenmerkend voor een deel van de mensen uit de doelgroep dat ze wel vaak klagen, want 'de buurvrouw heeft altijd iets meer'.

Doet de gemeente genoeg, wat is nodig?

Over het algemeen zijn de deelnemers het erover eens dat er al veel gebeurd is sinds in 2015 de gemeente er veel taken bij heeft gekregen. Het is wel een leerproces geweest toen de gemeente alles op zijn bordje kreeg aldus verschillende aanwezigen. Meesten hebben de indruk dat ze nu op de goede weg zijn. Het is ook wel moeilijk om de doelgroep goed te bereiken.

Soms willen de inwoners geen gebruik maken van regelingen volgens een van de deelnemers. Ze hoort weleens dat ze zeggen 'Een ander heeft het harder nodig dan ik'. 'Ik kan het wel zelf, heb het eerder ook nooit gebruikt.' Ook de hele procedure die er achter zit kan ervoor zorgen dat mensen uit de doelgroep van de regeling afziet, want dan moeten ze wel met de billen bloot. Anderen onderschrijven dat de ingewikkelde procedures wel een belemmering vormen voor de doelgroep. Vermoedelijk omdat de taken ook wel zwaarder zijn geworden, is haar indruk. Wat verschillende deelnemers wel missen is een soort noodfonds. Dit is een gemeenschappelijke taak voor gemeente en welzijnsinstellingen aldus verschillende deelnemers.

Kinderen zijn qua regelingen al heel goed bedeed in Dinkelland en Tubbergen, maar voor volwassenen is er veel minder aldus een van de deelnemers. Al is het vanuit preventie oogpunt dus wel belangrijk je te blijven richten op kinderen en die intensief te begeleiden om te voorkomen dat die ook in armoede blijven.

Voor de adviesraad is het belangrijk dat ze informatie krijgen van de doelgroep (en de professionals) over waar de gaten liggen en wat er mist er, zodat ze voorstellen kunnen doen

aan de raad. Van ambtenaren ook informatie over wat er wel kan en wat niet. Zij als adviesraad stellen dan zelf prioriteiten en geven advies.

Samenwerking/ afstemming

De meeste deelnemers zijn goed te spreken over de samenwerking met de gemeente en de samenwerking tussen de instellingen. Termen als korte lijnen, laagdrempelig, elkaar weten te vinden en toegankelijk, klinken met enige regelmaat. Er is een laagdrempelige cultuur in beide gemeenten. De ambtenaren zijn goed benaderbaar en de gemeenten denken ook mee als het eens niet precies binnen de lijntjes past. Er is maatwerk en flexibiliteit als het nodig is. Over het algemeen hebben de meesten aardig in beeld wie wat doet. De samenwerking is goed, maar wel wordt opgemerkt dat het natuurlijk altijd beter kan. Zo zijn er altijd gevallen, waar alles langs elkaar heenloopt en mis gaat. Op dit moment is men ook bezig om te komen tot 1 loket voor de beide gemeenten. Een ontwikkeling die alle deelnemers zeer positief beoordelen en zeker ondersteunen. Ze weten elkaar al wel te vinden, maar als je fysiek bij elkaar zit is dat veel beter. Snel even overleggen, nog kortere lijnen.

Zo is het belangrijk dat men eraan blijft werken om elkaar toch nog iets beter weten te vinden en dat er vanuit de professionals ook meer sprake is van informatie terugkoppeling. Een medewerker van schuldhulpverlening mist bijvoorbeeld de checks, even kijken of persoon bij andere instelling bekend is en wat er al gebeurd is. Ook medewerkster van de thuiszorg geeft aan dat, omdat je veel verschillende collega's hebt, het weleens lastig is om de goede persoon te vinden als je iets wil weten. Wie is waar verantwoordelijk voor? Op welk moment breng je dat in? Het hebben van bepaalde checklist zou dan wel handig zijn.

Wat wel beter kan is volgens de coördinatoren schuldhulpverlening de samenwerking met andere externe organisaties zoals bijvoorbeeld de Belastingdienst. Die zijn veelal niet erg coöperatief en flexibel. Men mist in dat opzicht medewerking en samenwerking van derden.

Werkt het beleid/ is het beleid effectief?

Bijna alle deelnemers zijn ervan overtuigd dat wat ze doen op de een of andere manier wel helpt. Wel plaatsen ze daar meteen de kanttekening bij dat ze zich afvragen of het wel voldoende is. Over de echte effectiviteit lopen de meningen enigszins uiteen. Vaak is het ook moeilijk te bepalen. Merendeel spreekt van een effect op korte termijn. De termen dweilen en pleister op de wonden worden gebruikt. Je helpt mensen even vooruit of om even een periode te overbruggen, maar er is constant iets wat terugkomt. Echt op weg helpen duurt ook veel langer dan. Ze zouden graag structurelere oplossingen zien.

Bij de schuldhulpverlening hebben ze niet het idee dat ze de klanten te laat bereiken, maar wel laat. Mensen hebben schaamte en verbergen het heel lang voor de omgeving. Ook voor mensen uit de omgeving en leraren is het een lastig onderwerp te signaleren, aan te kaarten, en bespreekbaar te maken.

Het huidige aanbod blijkt niet altijd toereikend voor de complexiteit van de problemen volgens sommige deelnemers. Ook als je alles aanvraagt wat eraan te vragen valt, is dan nog niet voldoende voor bepaalde personen. Wel voldoende om even te overleven, even lucht te geven zodat ze weer meer energie hebben voor andere dingen. Hulp neemt letterlijk last weg. Vaak wel langere begeleiding nodig om weer echt iets op de rails te krijgen en mensen weer stapje hoger op de participatieladder te krijgen.

Volgens enkele deelnemers maakt een gebrek aan een netwerk waar ze op terug kunnen (of willen) vallen het ook wel lastig voor een effectief beleid. Schaamte speelt ook hier een belangrijke rol. Degenen die hulp moet vragen zitten in andere situatie. Vaak wil men het verbergen. Mensen motiveren om gebruik te maken van een netwerk, als dat er is, is dus ook heel erg lastig. Als het ouderen betreft spreekt het min of meer vanzelf dat die een kleiner netwerk hebben, dat ook nog eens bestaat uit mensen die moeilijk kunnen helpen. Er moet dan wel een beroep op vrijwilligers worden gedaan.

Men is het erover eens dat preventie erg belangrijk is om effectief beleid te kunnen voeren. De vraag is alleen 'Hoe kom je aan de voorkant?'. Mensen uitzicht bieden, mensen laten participeren aan de samenleving aldus een lid van de adviesraad.

Volgens meerdere deelnemers hebben ze wel een actief beleid om mensen met afstand tot arbeidsmarkt te laten participeren. Maakt daarbij wel uit of je statushouders of alleenstaanden of ouderen te maken hebt. Samenwerking is daarvoor belangrijk, als ze voor één bepaalde regeling komen, kijken wat nog meer kan. Met de 1 loketfunctie kan dat al wel sneller zo is de verwachting. Ook de wethouder wil dat ze daarom meer aan de voorkant van het proces komen te zitten. Ze noemt als voorbeeld om aan de voorkant te komen het project 'vroeg eropaf' die vanaf september 2019 gaat lopen. De 'Vaste lasten partners' (Energiebedrijven, waterschappen, Zorgverzekeraars, woningstichting en gemeentelijke belastingen) zitten in het overleg en geven vanaf september signalen door aan de gemeente. Twee mensen bij de gemeente gaan dat volgen.

Op de vraag tenslotte of ze iets van andere gemeenten zouden kunnen leren wordt een duidelijk antwoord gegeven. Ze hebben het idee dat andere gemeentes juist eerder iets van hun kunnen leren dan omgekeerd. Het merendeel van de aanwezigen is het hier mee eens.

Ontwikkelingen

Over de ontwikkelingen in de toekomst zijn de meeste deelnemers iets minder positief. Het feit dat de problematiek onder de doelgroep in de toekomst groter en complexer wordt bijna unaniem onderkend, zeker ook als men kijkt naar schuldhulpverlening. Problematiek steeds complexer, in de zin dat we het niet over 10 tot 20 euro duizend schuld hebben, maar over 80 duizend tot meer dan een ton schuld. De groep wordt ook steeds jonger, al vanaf 18 jaar steeds schrijnendere gevallen. Mede door maatregelen van de overheid hebben ze steeds minder te besteden. De psychische- en verslavingsproblematiek wordt ook steeds groter zo is de indruk bij verschillende deelnemers.

Daarnaast neemt ook de vergrijzing toe en daarmee ook samenhangende problemen zoals dementie en eenzaamheid. Dit geldt met name voor de oudere doelgroep natuurlijk. De duurder wordende ziektekostenverzekeringen maken het er volgens velen ook niet beter op. Het algemene beeld in de samenleving (mede door sociale media) is dat mensen het goed hebben, met als gevolg dat mensen die het niet goed hebben dat steeds minder willen laten zien. Ze blijven wellicht langer uit beeld nog dan nu het geval is. Is natuurlijk lastiger in een kleine gemeente. Ze gaan soms niet naar een instelling omdat er iemand werkt die ze kennen en het dan bekend wordt.

De doelgroep heeft volgens het merendeel van de aanwezigen niet geprofiteerd van oplevende economie van de laatste jaren. De armen worden juist armer, zoals ouderen met een klein pensioen. Bij een volgende recessie, die er volgens een van de deelnemers weer aan zit te komen, zullen er onder de doelgroep harde klappen vallen en zullen ze nog dieper in de problemen komen.

Men heeft het dan wel over Noaberkracht maar volgens het merendeel van de deelnemers is er juist sprake van afnemende noaberschap. Vroeger keken de burens bij elkaar om de hoek, maar nu is noaberschap veel minder vanzelfsprekend.

Benadrukt wordt tot slot nog eens dat het belangrijk is om goed samen te werken en echt aan de voorkant te komen. Preventie is erg belangrijk, anders blijft het dweilen met de kraan open. 1 loket voor de twee gemeenten en de vroeg eropaf aanpak zijn stappen in de goede richting volgens de deelnemers.

13. Bevindingen enquête en panelgesprek

In dit afsluitende hoofdstuk van de enquête en het panelgesprek worden de laatste twee onderzoeksvragen beantwoord.

- Draagt het armoedebeleid op een samenhangende wijze bij aan de vermindering van armoede?
- In hoeverre sluit het armoedebeleid aan bij de behoeften van de mensen met een inkomen rond het sociaal minimum?

Draagt het armoedebeleid op een samenhangende wijze bij aan de vermindering van armoede?

Door de regelingen kunnen minima (meer) participeren in de maatschappij. Door het armoedebeleid kunnen minima lid worden van een (sport)vereniging en andere mensen ontmoeten. Daarnaast kunnen minima door de regelingen hun rekeningen betalen en de noodzakelijke medische zorg krijgen die ze nodig hebben. Ook de kinderen uit minimahuishoudens kunnen door de regelingen lid worden van een (sport)vereniging en hun verjaardag vieren. Het armoedebeleid heeft met name effect voor de situatie op de korte termijn of om even een periode te overbruggen.

In hoeverre sluit het armoedebeleid aan bij de behoeften van de mensen met een inkomen rond het sociaal minimum?

Uit de enquête en het panelgesprek blijkt dat de minimaregelingen aansluiten bij de meeste behoeften van de inwoners met een inkomen rond het sociaal minimum; er zijn regelingen waardoor kinderen lid kunnen worden van een (sport)vereniging, hun eigen verjaardag kunnen vieren en ze kunnen de schoolbenodigdheden kopen. Daarnaast is er een uitgebreide collectieve zorgverzekering, minima kunnen door de regelingen de noodzakelijke medische zorg krijgen die ze nodig hebben en er is een regeling voor langdurige minima.

Wat mist is een regeling voor reiskosten en zorgkosten. De inwoners missen voor hun kinderen nog een regeling om iets leuks met de kinderen te kunnen doen en een regeling om de schoolkosten te kunnen betalen.

Opvallend is dat de collectieve zorgverzekering bij veel inwoners bekend is en dat de bekendheid van de andere regelingen wat achter blijft. 85 procent van de inwoners is bekend met de collectieve zorgverzekering en daarna is de kwijtschelding voor gemeentelijke heffingen het bekendst onder de inwoners; 55 procent van de inwoners kent deze regeling. Ruim een derde kent de bijzondere bijstand.

Bijlage 1. Methodiek Armoedemonitor

Bij dit onderzoek is gebruik gemaakt van registratiegegevens van de verschillende lokale en landelijke regelingen die de gemeente uitvoert. Daarbij gaat het om de volgende voorzieningen: Participatiewet, minimaregelingen en kwijschelding gemeentelijke belastingen. Alle brongegevens zijn via encryptie versleuteld aangeleverd zodat ze niet te herleiden zijn tot individuele natuurlijke personen.

Onderstaand beschrijven we de wijze waarop het onderzoeksbestand is aangemaakt.

Stap 1

In de eerste bewerkingsstap wordt de informatie uit de genoemde registratiebronnen aan het actuele BRP-bestand (dat ook is versleuteld) gekoppeld. Op deze wijze wordt inzichtelijk welke personen gebruik maken of gebruik hebben gemaakt van welke voorziening.

Stap 2

In stap 2 wordt aan de hand van de BRP een analysebestand op huishoudniveau gemaakt. We onderscheiden 4 huishoudtypes: alleenstaanden, eenoudergezinnen, meerpersoonshuishoudens met kinderen en meerpersoonshuishoudens zonder kinderen. De operationele definities van deze begrippen treft u verderop in deze verantwoording aan.

Stap 3

Het feitelijke gebruik van voorzieningen in het jaar voorafgaand aan het peilmoment van de BRP wordt op huishoudniveau vastgesteld. Indien één persoon binnen het huishouden gebruik heeft gemaakt van een bepaalde voorziening, wordt dit toegerekend naar het hele huishouden.

Statistisch kader

In tegenstelling tot wat gangbaar is bij sociaalwetenschappelijk onderzoek is dit rapport gebaseerd op gegevens van de totale bevolkingspopulatie. Dat betekent dat de vermelde aantallen en percentages niet getoetst hoeven te worden op statistische betrouwbaarheid en altijd de feitelijke situatie weergeven.

Operationele definitie huishouden

Het bepalen van het soort en type huishouden gebeurt aan de hand van gegevens uit de bevolkingsadministratie en wel op de volgende wijze:

- indien één persoon op een adres woont, is duidelijk dat er sprake is van een alleenstaande;
- personen op één adres waartussen geregistreerde ouder-kindrelaties of echtrelaties bestaan worden tot een gezamenlijk huishouden gerekend;
- indien er één meerderjarige op een adres woont met een ouder-kindrelatie tellen we een eenoudergezin;
- indien er meer meerderjarige op een adres wonen waarbij één meerderjarige ouder is en er een ouder-kindrelatie bestaat met de andere meerderjarige (en/of minderjarige) tellen we een eenoudergezin;
- als er vier of meer meerderjarigen op een adres wonen, gaan we ervan uit dat er meerdere huishoudens op dit adres gevestigd zijn;
- indien er drie meerderjarigen zonder echtrelatie op één adres wonen, kijken we naar de gemiddelde leeftijd. Ligt die onder de 27 jaar dan rekenen we iedere persoon als een afzonderlijk (studenten)huishouden. Ligt deze boven de 27 jaar dan tellen we één meerpersoonshuishouden.
- als er minimaal 20 personen op een gezamenlijk adres wonen, registreren we een institutioneel huishouden, tenzij de gemiddelde leeftijd van alle bewoners hoger is dan de AOW-leeftijd. Iedere bewoner wordt dan als afzonderlijk huishouden meegeteld (gehuwden tellen als één huishouden).

Zelfstandig huishouden

Een zelfstandig huishouden bestaat uit een of meer personen die alleen of samen in een woonruimte gehuisvest zijn en zelf in hun dagelijkse levensbehoeften voorzien.

Institutioneel huishouden

Tot de institutionele huishoudens behoren adressen met minimaal 20 personen, waarbij de gemiddelde leeftijd jonger is dan de AOW-leeftijd. Hiertoe behoren bijvoorbeeld opvangcentra, penitentiaire inrichtingen, kindertehuizen en internaten.

In de bevolkingsoverzichten in deze rapportage zijn deze personen meegeteld. In de hoofdstukken waar de inkomensverdeling in termen van huishoudens wordt besproken blijven zij buiten beschouwing.

Besteedbaar inkomen (CBS)

Besteedbaar inkomen is het bruto-inkomen verminderd met de premies sociale zekerheid en andere betaalde overdrachten (zoals alimentatie) en de loon-, inkomsten- en vermogensbelasting. Het bruto-inkomen omvat winst uit onderneming, bruto-inkomsten uit arbeid, inkomsten uit vermogen en bruto ontvangen overdrachten (zoals AOW, Anw, WAO/WIA, studiefinanciering, kinderbijslag en huursubsidie).

Inkomensbron

In dit onderzoek worden de termen Participatiewet, AOW en 'ander' inkomen gebruikt. Voor de bijstandsgerechtigden is de inkomensbron direct vast te stellen. De AOW-inkomensgrondslag is bepaald op basis van de leeftijd van de huishoudoudste. De AOW-gerechtigde huishoudens die tevens een aanvullende bijstandsuitkering ontvangen rekenen we eveneens tot deze categorie. Alle overige inkomens zijn vervolgens onder de noemer 'ander' inkomen gebracht.

Wanneer het inkomen van een huishouden alleen bestaat uit AOW dan wordt het huishouden tot de minimapopulatie gerekend.

Berekening van de duur van het minimuminkomen

De duur van de periode waarin een huishouden op het minimuminkomen leeft, wordt berekend aan de hand van een combinatie van gegevens uit verschillende bronnen. Een sluitende definitie in termen van een volledig onafgebroken periode is niet altijd mogelijk. Indien de periode tussen het gebruik van de ene regeling en de andere maximaal 30 dagen is, wordt dit daarom toch als aaneengesloten periode gezien.

Wettelijk sociaal minimum

Het wettelijk sociaal minimum is de actuele bijstandsnorm voor het betreffende huishoudtype. Deze normbedragen worden halfjaarlijks vastgesteld. Voor AOW-huishoudens is de netto AOW-uitkering het normbedrag voor het wettelijke sociale minimum.

Herkomst (CBS)

Voor bepaling van herkomst wordt gekeken naar het geboorteland van de ouder(s). Iemand met een migratieachtergrond is iemand waarvan minimaal een van de ouders in het buitenland is geboren. Inwoners afkomstig uit Europa, Noord-Amerika, Australië, Japan en Indonesië worden als mensen met een westerse migratieachtergrond gezien. Andere landen worden gezien als niet-westers.

Bijlage 2. Bevolkingskarakteristieken

In deze bijlage staat een aantal kenmerken van de bevolkingspopulatie, op 31 december van het desbetreffende jaar.

Alle huishoudens

Onderstaande tabel geeft het aantal inwoners en huishoudens weer.

Tabel B2.1 Aantal huishoudens en inwoners Dinkelland⁶

Categorie	2015	2018
Aantal huishoudens	10.249	10.644
Aantal personen	25.977	26.378
Gemiddelde huishoudgrootte	2,5	2,5

Kenmerken

Tabel B2.2 Kenmerken alle huishoudens 2015 en 2018

Categorie	2015		2018	
	Aantal	%	Aantal	%
Huishoudtype				
Alleenstaand	2.733	27%	2.930	28%
Eenoudergezin	200	2%	187	2%
Meerpers zonder kinderen	4.689	46%	4.931	46%
Meerpers met kinderen	2.627	25%	2.596	24%
Totaal	10.249	100%	10.644	100%
Leeftijdscategorie				
Tot 27 jaar	192	2%	211	2%
27 tot 45 jaar	2.074	20%	2.218	21%
45 tot AOW-leeftijd	4.265	42%	4.493	42%
AOW-leeftijd	3.718	36%	3.722	35%
Totaal	10.249	100%	10.644	100%
Herkomst				
Nederlandse achtergrond	9.064	88%	9.433	89%
Westerse migratieachtergrond	988	10%	1.006	9%
Niet-westerse migratieachtergrond	197	2%	205	2%
Totaal	10.249	100%	10.644	100%
Woonplaats				
Denekamp – Tilligte- Noord Deurningen	4.449	43%	4.592	43%
Lattrop-Breklenkamp	338	3%	345	3%
Ootmarsum - Oud Ootmarsum – Nutter - Agelo	2.194	22%	2.318	22%
Rossum	810	8%	837	8%
Saasveld	567	6%	581	6%
Weerselo	1.169	11%	1.201	11%
Deurningen	722	7%	770	7%
Totaal	10.249	100%	10.644	100%

⁶ Alle gegevens in de tabellen in deze monitor zijn gebaseerd op gemeentelijke registratiegegevens, tenzij anders aangegeven. Landelijke cijfers zijn afkomstig van het CBS.

Bijlage 3. Kenmerken kinderen

In deze bijlage staat een aantal kenmerken van de kinderen in de leeftijd van 0 tot 18 jaar in de gemeente Dinkelland.

Kenmerken

Tabel B3.1 Kenmerken alle kinderen 2015 en 2018

Categorie	2015		2018	
	Aantal	Aandeel	Aantal	Aandeel
Huishoudtype				
Eenoudergezin	356	7%	340	6%
Meerpers met kinderen	5.161	93%	4.990	94%
Totaal	5.517	100%	5.330	100%
Leeftijdscategorie				
Tot 4 jaar	827	15%	980	18%
4 tot 12 jaar	2.317	42%	2.106	40%
12 tot 18 jaar	2.373	43%	2.244	42%
Totaal	5.517	100%	5.330	100%
Herkomst				
Nederlandse achtergrond	5.179	94%	4.930	93%
Westerse migratieachtergrond	179	3%	179	3%
Niet-westerse migratieachtergrond	159	3%	221	4%
Totaal	5.517	100%	5.330	100%
Woonplaats				
Denekamp	2.067	38%	1.835	34%
Lattrop-Breklenkamp	219	4%	187	4%
Ootmarsum - Oud Ootmarsum - Nutter	1.013	18%	912	17%
Agelo	125	2%	125	2%
Tilligte	168	3%	147	3%
Rossum	537	10%	495	9%
Saasveld	362	6%	356	7%
Weerselo	601	11%	606	11%
Deurningen – Noord Deurningen	425	8%	667	13%
Totaal	5517	100%	5.330	100%

Bijlage 4. Kenmerken minima tot 100% Wsm

In deze bijlage geven we kenmerken weer van minimahuishoudens met een inkomen tot 100 procent Wsm die de gemeente in beeld heeft.

Tabel B4.1 Aantal huishoudens en inwoners Dinkelland

Inkomenspercentage t.o.v. Wsm	2015		2018	
	Aantal	%	Aantal	%
Tot 100%	300	2,9%	295	2,8%
Overig	9.749	97,1%	10.349	97,2%
Totaal	10.249	100%	10.644	100%

Kenmerken

Tabel B4.2 Kenmerken minima tot 100% Wsm 2015 en 2018

Categorie	2015		2018	
	Aantal	%	Aantal	%
Inkomensbron				
Participatiewet	177	59%	183	62%
AOW	47	16%	42	14%
Overig inkomen	76	25%	70	24%
Totaal	300	100%	295	100%
Huishoudtype				
Alleenstaand	152	51%	164	56%
Eenoudergezin	38	13%	34	11%
Meerpers zonder kinderen	69	23%	52	18%
Meerpers met kinderen	41	13%	45	15%
Totaal	300	100%	295	100%
Leeftijdscategorie				
tot 45 jaar	103	34%	103	35%
45 tot AOW-leeftijd	150	50%	150	51%
AOW-leeftijd	47	16%	42	14%
Totaal	300	100%	295	100%
Herkomst				
Nederlandse achtergrond	170	57%	156	53%
Westerse migratieachtergrond	55	18%	51	17%
Niet-westerse migratieachtergrond	75	25%	88	30%
Totaal	300	100%	295	100%

Bijlage 5. Kenmerken per doelgroep

In deze bijlage geven we een aantal kenmerken weer per doelgroep.

AOW'ers

Tabel B5.1 Kenmerken AOW'ers, inkomen tot 120% Wsm

Categorie	2018	
	Aantal	%
Huishoudtype		
Alleenstaand	216	61%
Meerpers zonder kinderen	127	35%
Meerpers met kinderen	13	4%
Totaal	356	100%
Herkomst		
Nederlandse achtergrond	250	82%
Westerse migratieachtergrond	55	15%
Niet-westerse migratieachtergrond	11	3%
Totaal	356	100%
Woonplaats		
Denekamp- Tilligte- Noord Deurningen	171	48%
Ootmarsum-Oud Ootmarsum-Nutter- Agelo	68	19%
Deurningen	25	7%
Overige kerkdorpen	92	26%
Totaal	356	100%

Tabel B5.2 Gebruik regelingen onder AOW'ers, inkomen tot 120% Wsm

Regeling	Aantal huishoudens
Kwijtschelding	36
Bijzondere bijstand	10
Individuele inkomenstoelage	-
Collectieve zorgverzekering	335
Maatschappelijke participatie	13
Wmo	248

Huishoudens met kinderen

Tabel B5.3 Kenmerken huishoudens met kinderen, inkomen tot 120% Wsm

Categorie	2018	
	Aantal	%
Inkomensbron		
Participatiewet	61	52%
AOW	13	11%
Ander inkomen	43	37%
Totaal	117	100%
Huishoudtype		
Eenoudergezin	42	36%
Meerpers met kinderen	75	64%
Totaal	117	100%
Herkomst		
Nederlandse achtergrond	57	49%
Westerse migratieachtergrond	10	8%
Niet-westerse migratieachtergrond	50	43%
Totaal	117	100%
Langdurigheid		
Tot en met 3 jaar	20	17%
3 jaar of langer	97	83%
Totaal	117	100%
Woonplaats		
Denekamp- Tilligte- Noord Deurningen	78	67%
Ootmarsum-Oud Ootmarsum- Nutter- Agelo	18	15%
Overige kerkdorpen	21	18%
Totaal	117	100%

Tabel B5.4 Gebruik regelingen onder huishoudens met kinderen, inkomen tot 120% Wsm

Regeling	Aantal huishoudens
Kwijtschelding	68
Bijzondere bijstand	34
Individuele inkomenstoeslag	44
Collectieve zorgverzekering	82
Maatschappelijke participatie	30
Stichting Leergeld	7
Kindpakket	44
Wmo	30

Bijstandsgerechtigden

Tabel B5.5 Kenmerken bijstandsgerechtigden, inkomen tot 120% Wsm

Categorie	2018	
	Aantal	%
Huishoudtype		
Alleenstaand	92	50%
Eenoudergezin	24	13%
Meerpers zonder kinderen	30	17%
Meerpers met kinderen	37	20%
Totaal	183	100%
Herkomst		
Nederlandse achtergrond	90	49%
Westerse migratieachtergrond	26	14%
Niet-westerse migratieachtergrond	67	37%
Totaal	183	100%
Langdurigheid		
Tot en met 1 jaar	13	7%
1 en met 3 jaar	25	14%
3 jaar of langer	145	79%
Totaal	183	100%
Woonplaats		
Denekamp- Tilligte- Noord Deurningen	116	63%
Ootmarsum-Oud Ootmarsum-Nutter- Agelo	27	15%
Deurningen	15	8%
Overige kerkdorpen	25	14%
Totaal	183	100%

Tabel B5.6 Gebruik regelingen onder bijstandsgerechtigden, inkomen tot 120% Wsm

Regeling	Aantal huishoudens
Kwijtschelding	130
Bijzondere bijstand	54
Individuele inkomens toeslag	86
Collectieve zorgverzekering	100
Maatschappelijke participatie	42
Stichting Leergeld	7
Kindpakket	27
Wmo	39

Bijlage 6. Afkortingen

Tabel B6.1 Afkortingenlijst

Afkorting	
AOW	Algemene Ouderdomswet
BRP	Basisregistratie Personen
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CPB	Centraal Planbureau
SHV	Schuldhelpverlening
VT	Vakantietoeslag
WIA	Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
Wsm	Wettelijk sociaal minimum
WSNP	Wet schuldsanering natuurlijke personen
WW	Werkloosheidswet
ZZP	Zelfstandige zonder personeel

Bijlage 7. Vragenlijst

REGELINGEN VOOR VOLWASSENEN

1. De gemeente heeft verschillende regelingen voor inwoners met een laag inkomen. Maakt u (of iemand in uw gezin) gebruik van de regelingen?

	Ja	Nee, maar ken ik wel	Nee
Bijzondere bijstand	☐	☐	☐
Kwijtschelding gemeentelijke belastingen	☐	☐	☐
Individuele inkomenstoelage	☐	☐	☐
Collectieve zorgverzekering (Via Menzis)	☐	☐	☐
Maatschappelijke participatie (vergoeding van € 150 per jaar)	☐	☐	☐
Individuele studietoelage	☐	☐	☐
Witgoedregeling	☐	☐	☐

2. Zijn er nog regelingen voor volwassenen die u mist?

U mag meerdere antwoorden geven.

☐ Ja, voor reiskosten	☐ Ja, voor kosten i.v.m. (het zoeken naar) werk
☐ Ja, voor zorgkosten	☐ Ja, voor leuke activiteiten voor mijzelf
☐ Ja, voor sporten (bijv. kleding, spullen)	☐ Ja, voor cultuur (bijv. muziek)
☐ Weet ik niet	☐ Nee
☐ Anders, namelijk:	

3. Waar helpen deze regelingen u bij?

U mag meerdere antwoorden geven.

☐ Meedoen aan sportieve activiteiten	☐ Meedoen aan culturele activiteiten
☐ Andere mensen ontmoeten	☐ Werken of werk zoeken
☐ Vrijwilligerswerk doen	☐ De noodzakelijke medische zorg krijgen
☐ Voldoende groente en fruit eten	☐ Kleren kopen
☐ Rekeningen betalen	☐ Huishoudelijke apparaten kopen
☐ Anders, namelijk:	

4. Als u sommige regelingen niet gebruikt, waarom is dat?*U mag meerdere antwoorden geven.*

☐ Ik ken die regelingen niet	☐ Ik vind het aanvragen moeilijk
☐ Ik heb moeite met lezen en schrijven	☐ Ik weet niet hoe ik de regelingen moet aanvragen
☐ Mijn inkomen is te hoog	☐ Ik heb de regelingen niet nodig
☐ Ze passen niet bij wat ik nodig heb	☐ Ik wil niet dat men weet dat ik weinig geld heb
☐ Anders, namelijk:	

5. Hoe komt u aan informatie over het minimabeleid en de regelingen?*U mag meerdere antwoorden geven.*

☐ Via de website van de gemeente	☐ Via een medewerker van de gemeente
☐ Via de armoedecoördinator Astrid Wessling	☐ Via de lokale welzijnsstichting (Stichting Welzijn Tubbergen Dinkelland)
☐ Via het sociaal team Wij in de Buurt	☐ Via vrienden of kennissen
☐ Uit de lokale krant of een folder	☐ Via een (sport)vereniging
☐ Via school	☐ Via een hulpverlener
☐ Dat weet ik niet meer	
☐ Anders, namelijk:	

6. Kunt u uw antwoorden toelichten?

.....

.....

KINDEREN**7. Heeft u thuiswonende kinderen die jonger zijn dan 18 jaar?**

☐ Ja	☐ Nee → ga naar vraag 13

8. Gezinnen met aan laag inkomen kunnen gebruikmaken van het Kindpakket, met daarin verschillende regelingen. Maakt uw kind (of kinderen) gebruik van deze regelingen?

	Ja	Nee, maar ken ik wel	Nee
Meedoenpakket	☐	☐	☐
Schoolpakket	☐	☐	☐
Verjaardagsbox	☐	☐	☐
Stichting Leergeld	☐	☐	☐

9. Zijn er nog regelingen die u mist voor uw kind(eren)?*U mag meerdere antwoorden geven.*

☐ Ja, voor schoolkosten	☐ Ja, voor inrichten van de babykamer/ kinderkamer
☐ Ja, voor leuke activiteiten voor mijn kind(eren)	☐ Ja, voor kosten voor een baby (bijv. luiers, babyvoeding etc.)
☐ Ja, voor reiskosten	☐ Nee
☐ Weet ik niet	☐ Anders, namelijk: .....

10. Waar helpen deze regelingen uw kind(eren) bij?*U mag meerdere antwoorden geven.*

☐ Lid worden van een (sport)vereniging	☐ Meegaan op schoolreis of schoolkamp
☐ Schoolbenodigdheden kopen (bijv. een schoeltas)	☐ Meedoen aan andere activiteiten waarvoor een ouderbijdrage nodig is
☐ Hun verjaardag vieren	☐ Zwemles volgen
☐ Noodzakelijke kleding kopen	☐ Meedoen met andere kinderen

11. Zijn er dingen die uw kind(eren) niet kan (kunnen) doen, omdat het te duur is?*U mag meerdere antwoorden geven.*

☐ Meedoen met activiteiten op school	☐ Naar het ziekenhuis gaan
☐ Lid worden van een (sport)vereniging	☐ Meedoen met hun vrienden
☐ Kleding/ spullen kopen die nodig zijn voor de (sport)vereniging	☐ Voldoende kleding/schoenen kopen
☐ Voldoende groente en fruit eten	☐ Naar de tandarts of orthodontist
☐ De juiste medicijnen krijgen	☐ Zijn/haar verjaardag vieren
☐ Naar een kinderfeestje kunnen gaan	☐ Anders namelijk: .....

12. Kunt u uw antwoorden toelichten?

.....

.....

MEDISCHE KOSTEN

13. Heeft u (of iemand in uw gezin) medische kosten die u zelf moet betalen omdat ze niet door uw zorgverzekering worden vergoed? U mag meerdere antwoorden geven.

☐ Ja, voor fysiotherapie	☐ Ja, voor de tandarts/ orthodontist
☐ Ja, voor alternatieve geneeswijzen	☐ Ja, voor bril/ lenzen
☐ Ja, voor medicijnen	☐ Nee → ga naar vraag 15
☐ Anders, namelijk:	

14. Hoeveel extra zorgkosten (die niet door uw verzekering worden vergoed) heeft u ongeveer per maand?

- € 0 tot € 25   € 25 tot € 50   € 50 tot € 100   € 100 of meer

15. Het eigen risico voor zorgkosten is € 385. Sommige kosten moet u (tot € 385) zelf betalen, voordat de verzekering uw kosten vergoedt. Welk deel van uw eigen risico heeft u in 2018 gebruikt? Vul deze vraag ook in als u een zorgverzekering heeft waarin uw eigen risico ook wordt vergoed.

- Minder dan de helft (minder dan € 192)   Meer dan de helft (meer dan € 192)   Dat weet ik niet

16. Komt het wel eens voor dat u geen medicijnen ophaalt of niet naar de tandarts, fysiotherapeut of het ziekenhuis gaat omdat het te duur is?

- Nee, nooit   Ja, af en toe   Ja, regelmatig   Ja, eigenlijk voortdurend

17. Als u kijkt naar alle medische kosten, dan...

- kan ik die kosten (uiteindelijk) wel betalen.
 betaal ik die kosten wel, maar eigenlijk kan ik ze niet betalen.
 kan ik die kosten niet betalen, waardoor ik in de schulden kom.
 kan ik die kosten niet betalen en stel ik de medische zorg uit.

FINANCIELE SITUATIE**18. Kunt u iedere maand rondkomen van uw geld?**

- Ja → ga naar vraag 20   Soms wel, soms niet   Nee

19. Waarom kunt u niet (altijd) goed rondkomen? U mag meerdere antwoorden geven.

☐ Hoge vaste lasten	☐ Weinig inkomsten
☐ Veel dingen zijn duurder geworden	☐ Ik geef mijn geld te makkelijk uit
☐ Ik heb schulden	☐ Ik kan niet goed lezen en schrijven
☐ Ik weet niet hoeveel ik elke maand binnen krijg en hoeveel ik uitgeef	☐ Door een persoonlijke gebeurtenis (bijv. ziekte, scheiding, werkloos raken)
☐ Ik heb geen zin om mijn financiële administratie te doen	☐ Ik weet niet hoe ik mijn financiële administratie moet doen
☐ Anders, namelijk:	

20. Bent u het eens met de volgende stellingen?

	Ja	Nee	N.v.t.
Ik voel me arm.	☐	☐	☐
Ik kan niet alles doen, omdat ik er geen geld voor heb.	☐	☐	☐
Ik maak me zorgen over mijn financiële situatie.	☐	☐	☐

21. Heeft u momenteel schulden?

- Ja   Nee → ga naar vraag 23

22. Krijgt u hulp bij het oplossen van uw schulden?

☐ Ja, van de armoedecoördinator (van de gemeente)	☐ Ja, van een Schuldhulpmaatje
☐ Ja, van een bewindvoerder	☐ Ja, van de Stadsbank
☐ Ja, van Maatschappelijk werk	☐ Ja, van familie of vrienden
☐ Nee, ik los mijn problemen zelf op	☐ Nee, ik wil geen hulp
☐ Anders, namelijk:	

ALGEMENE VRAGEN**23. Hieronder staan twee algemene vragen.**

	Ja	Nee	N.v.t.
Krijgt u een uitkering van de gemeente, zoals bijstand BBZ of IOAW/IOAZ?	☐	☐	☐
Heeft u een chronische ziekte, beperking of handicap?	☐	☐	☐

24. Wat is uw leeftijd?

- 18 t/m 26 jaar   27 t/m 45 jaar
 46 t/m 65 jaar   66 jaar of ouder

25. Wat is uw woonsituatie?

- Ik woon alleen   Alleenstaand met thuiswonende kinderen
 Samenwonend (zonder thuiswonende kinderen)   Samenwonend met thuiswonende kinderen
 Anders, namelijk: .....

TIPS EN ADVIEZEN**26. Heeft u nog tips of adviezen voor de gemeente over het minimabeleid?**

.....

.....

.....

.....

Dit is het einde van de vragenlijst. Hartelijk bedankt voor het invullen!

**U kunt de vragenlijst terug sturen in de bijgevoegde antwoordenvolp.
 Bent u deze kwijt? Het retour adres is: KWIZ B.V. Antwoordnummer 461. 9700 WB
 Groningen.
 Een postzegel is niet nodig.**